ЛЕНИНСКИ ДОТТАГIАЛ—ВАЙ НИЗ

МЫ ДРУЖБОЙ ЛЕНИНСКОЙ СИЛЬНЫ

ЛЕНИНСКИ ДОТТАГIАЛЛА—ВАЙН НИЦКЪ

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(СВЕТ) — АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 34 (4326). КIИРАНДИ, 22 март 1970 шу. МАХ 2 КЕП.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен органаш.

Органы Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн областни комитетан, Нохч-ГIалгIайн АССР-н Лакхарчу Советан, Министрийн Советан органаш.

ГРОЗНЕНСКИЙ РАБОЧИЙ

ГАЗЕТА ОСНОВАНА В МАРТЕ 1917 ГОДА

ЛЕНИНАН НЕКЪ

(ЛЕНИНСКИЙ ПУТЬ)

Арахеца долийна 1928-чу шарахь

В. И. Ленин «Мукъабаьлла хьа къахьегар» аьлла памятник догIа лард йоллуш церемонехь волуш хила. Москва, 1920 шера 1 май. (АПН).

«Ленина гIуллакх дIахо хьадахьаш долчу советски халкъо Коммунистически парте кулгалца кхы а айхаргIа кхотаду шоай мугIараш, чIоагIду СССР халкъий вошалин доттагIалли».

(«В. И. Ленин ваь 100 шу дизарах йолчу КПСС ЦК Тезисаш» тIера).

ЦХЬА ДЕЗАЛ САННА

Бизза бутт баьлча, 22 апреле, дукха къамаш дозаче орден лелаеча Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика къахьегамхоше белгалдоаккхаргда адамлен сийрда гений — Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизар. Из даза ди хьатIаккхачаш ленински весетегIа хьа мел даьча кIаманга доккхалдеш бIарг а ловкхеш, советски наха кхы а кIоаргагIа иккатабу СССР халкъий доьаргдоаца доттагIал, социалистически республикий экономикен культурен тоьалар санна долча социализмана карагIдьннарий боарам боаццаш боккха лоаркIам.

«Советски Союзе деррига къамаши народнасташ, — аьнна КПСС ЦК Генеральни секретаро Л. И. Брежнева, — тоадалера наькъа тIе даьхнад. IаламaтE доккхий толамаш даьхад цаьо индустри, юрта боахам, Iилма, культура дегIаккхувлача. Социализмо овоцагIбаьккхаб халкъий доттагIал санна бола, долла кIама дIахьалхашкахьа кхувла боккха низ. Дуккхача къамех латтача советски халкъо цхьоагIо алмаз санна чIоагIа я. Тайп - тайпарча дуккхача басошца сьаьнаш лепа алмаз санна, шийна мудоагIа къамаш дуккхача тайпара хиларца леп вай халкъа цхьоагIо...».

Халкъий доттагIала ленински идеяш — коммунизм кьалъерий низ бола цхьа дезал а беш Коммунистически парте ккотадаьча социалистически къамий лоарзагIа аргйоацача цхьоагIон дийне хьаст а лерд а. Из хьаьоккаш дола масалаш чот яц, вергвоацаш дукха да вай сийрдача социалистически вахаро.

Вай сийлахь - боккхача Даьхен а цун цхьан дакъилга — Нохч - ГIалгIайчен а деррига къамех болча къахьегамхой доккргдоаца вежарий доттагIал бокъонца хьаьсокхилга да СССР халкъашта юкъера масса тайпара экономически культурни бувзамаш тIа-тIа дуккагIа шерлуш хилар. Шоай материалашка цу бувзамех дувц вай республикехьа газето цхьана араойаккхачь укх номера автораш.

Производительни низаш, Iилма, техника дегIаккхувлача цхьана гIулакхаш лелардари вIаший новкъостал дари — пятилетка тIехьхьара шу толама чекхдаккхар духьа йоаттабеча къовсама хилийза дергдоаца хьалаш. Хiара денна дуккагIа шоайла дIа-юха ийо опыт, технически прогресса культурена, искусствена карагIдьнараш, вIашц дIаюха дагаоел кадраш, шерлу тайп - тайпарча къамех болча къахьегамхошта юкъера гIулакхаш.

Цу хьакъехьа гаттара дика дувцавургда вай статистика цифраша. Аппхе цхьаи цифро укх тайпара йоак: ерригача промышлени производства боарам 1913 шерацца ийсбнна 92-зза кхабелар дIадахача шера Нохч - ГIалгIайчу!

Прогресса результаташка диллача Советски Iаьдал латта шераш бIаьш шерашта нийсса да вай республикена. Масса оагIораьара из тоаьнна хилар бIаргагуш а шеко йоацаш а да.

Сийлахь - боккхача Октябрал хьалкагIа фу яр Нохч - ГIалгIайче? Шоазтнъе итт шу совгIа ха хьалкагIа из хаттар даьдалара, цаьвоаккхаргвар цо: Из фу Нохч - ГIалгIайче я? Паччахьа Росси йоача хена нохчийн гIалгIайн шоай хиннадац е, паччахьалкхен а, е политически экономически центр а, е йоазув - дешар а, литература а. Адамлен сийлахь - йоккхий идеалаш кхоачашъяр духьа йоаттабеча къовсамо советски халкъо хьакхча котаенашта юкъе кертерча моттигех цаI дIалоацаш а ленински къамий политика — коммунизм хьалъяра ленински теорен практикен керттерча цхьан даькъе бокъонца йоле итогаш.

Къамех бола ленински хьакам бкапаб гIоргъдьняча «Росса халкъий бокъоний Декларацена» лерда. Цу тIе хьахкайкедьд:

— Росса халкъий нийсхон суверенности цхьатарра хилар;

— ДIакъаста а шоай къаьсте паччахьалкха хьаlтъа а йиш йолаш пергIатта шоай лоIама хила Росса халкъий бокъо хилар;

— Росса территоре тIа дахаш дола кегий къамаши этнографически группаши пергIатта дегIаяхар.

Укх шерара бIаьсти белгалйоал эрсий а кхыча а авиарашка долча халкъий йоакъостанца Нохч - ГIалгIайчу Советски Iаьдал оттадаьча хена дена ах бIаь шу даьнна хиларца а. Дукха ха иллакьа Российски Федерацена юкъе къамаш автономи кхаьчар вайнаьха меттага. Шоай паччахьалкхал кхаьчад паччахьа Росса тоIадаь даькнача, дуккхача къамех латтача советски дезала юкъе цхьатарра бокъонаш йола дезалхой, а хинна дIаэттача халкъашка.

ХIанз, хоаш ма дерра, цу дезала юкъе да Советий Махка дега цхьа бIарт бола бIаь совгIа халкъий народности. Тахан СССР-а юкъе а 15 союзни 20 автономни республикаш, 8 автономни область., 10 къамий округ. Царна юкъе, нийссарчарна нийсса а йолаш а Нохч - ГIалгIай АССР. Шерра бокъонаш аннай цунна. Из я ленински къамий политика толар хьаьокхаш йола нийса итог.

Цу политикена карагIдьнна- сийлахьдоккха - кIама лархIа доагIа хьалха шоай йоазув-дешар доацаш хиннача 48 къамнига Советски паччахьалкхен бера из кхаьчa хилар, хIаьта цунца цхьана шоай наьна меттала литература а. Иштачарна юкъа ба нохчий, гIалгIай. Нохч - ГIалгIай халкъо культурно дегIаухаш хьабена инкъ — из ба боадонера сердалонга кхаччалца баьккха боккха гIа. уж да вай республике бахача берригача, миллионал дукхагIа болча наьха вахара хинна дог гIоздоаккхаш цецоаккхаш доле доккхий хувцамаш.

Цхьабакъда, Советски Iаьдал латтача шерашка межа хиннача культурни революце дукхача а дуккхача а оагIонех цаI мара из а яц. Тайп - тайпарча кепара шоай паччахьалкхал кхаьчача СССР халкъий вахара боарам лоацбенна кхиар хьакьохх ишта Российски Федераце автономни республикашка, автономни областашка, къамий округашка бахача чIоагIа бебаро а. Баха нах дикка бебар — гаттара дика белгалйоалаш факт а Нохч - ГIалгIайчен вахара а.

Вай республикера социалистически эрга понаш дика гуш а чIоагIа дог тешадеш а я. Из ба болкхой класса, колхозни ахархой керда отрядаш вIашагIкхеташ, ший интеллигенци хьакулаш бола мохк. ХIаьта укх дерригахIамаш Советски Iаьдал латтача шерашка ленински къамий политика бакъон долаш карагIдьнна да.

В. И. Ленина хьалххагIа а гуш хиннача тайпара, вай махка къамаш дIахо тоалуши шоайла гаргадалаши латт, шерлу цар шоайла лепаду гIулакхаш. Уж гIулакхаш айхагIа ма лeладу дикагIа кхетаду деррига халкъа юкъара дехкараш — белгалдоаккх «Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара хетаьча» КПСС ЦК Тезисаш тIа, — толамагIа эшаду местничестваи къамий эгоизмаи гIулакхаш. Ленински къамий политика пергIа чакх а йоалаш, вай парте машар бац национализмаи шовинизмаи къамаш шо кхичарал тIех хетарех къучарна хийрадаьнна из латтарен моллагIча гIулакхашца. Социалистически Даьха дукха азаргIолчен пергIатача халкъий вошал хургдолчен уйланца хьалкхебу цо къахьегамхой.

Хьамсара газета дешараш!

Хьамсара газет дешараш!

Шеана йоаз Къилбаседа Инсамаза Автономни республикий газеташа цхьана арахьа номераш. Е номер а цхьана арайоаккхаш я. Ер хетам В. И. Ленина. хIаьта из нийсъяьраш Iа Грозне эрсий, нохчий, гIалгIай меттала арайаьлача республиканки газетий журналисташ. Дукхa къамаш дехаш йолча вай Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхой вошал долча доттагIалах дешаргда вош тахан укх номера тIа.

Билал САНДОВ.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХА ЦIЕ

Исбахьа хиларна
БIаьсте ластайо,
И токха хиларна
Гуьйре хастайо.
— Сан даго хеставо
Дерриг шена дерг,
Сиптом а, токхо а
Халкъаца деллерг.
Лаха регIа хьаьжча
Кхарстош бIаьрг гена,
Ленинан сурт кIутту
БIаьргашна хьалха.
Ланха лома хьаьжча,
Кхарстош бIаьрг сирла,
ТIаккха а го суна
Сурт хьомен дагна.
Ирсан хIорд кховлинарг
Сийлахь Ленин ву.
Дуьнена бакъ деллерг
Ленинан некъ бу.
Бакъонан хIорда чохь
Парти кхинйнарг,
Ленинан Iилма ду
Вайна ницкъ беллерг.

ХЬОНА, ХЬАМСАРА ДАЬХЕ

В. И. Ленина юбилей тIа кхоачаш ялана совгIа 10 эзар тонни мехкдаьтта даккха, аьнна декхараш тIанйцар «Ставрогрознефть» НПУ КПСС XXIII-ча съезда шIерагIча цхьоалагIча промысла болхлошен специалисташен.

ТIанйце декхараш кхоачашдара шерра - социалистически яхь яьржар участкашка: бригадашка, установкашка.

КарагIдьннар доккхал да йиш йолаш да. Промысла коллективо шин беттан 18 дийнахьен планал совгIа 14200 тонни мехкдаьтта даьккхал. Из дукха совгIа хул тIанйцача декхарел.

— ДIазиа. Даьхе тха къахьегама совгIаташ, — йоах болхлоша.

Ноттта жоп лу промысла мехкдаьттахоша халкъа болхамо уй иностранни ветеранех даьчIа лаьда айсн экономе режим чIоагIъен, аьнна, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК баьча тIахьехама. Производства эффективность лакхъяра хоадам болхаш йола предложенеш тел цар. — Яхье хьаллаха латт, — йоах промысла партбюро секретаро А. Д. Горелкина, — Н. Носова кулгалдеш йола Хаьн-Корт яхаьа участок. Цо планал совгIа 2300 тонни мехкдаьтта даьккхад, тIанйца декхар 1500 тонни мара йоацача.

Хьоккхаме къахьег коммунисташа - операторашa Мурадян Николая, Синцев Алексей, Грудинзкиф Владимира, Половников Анатоле, мастера Ильин Юре.

А. ПОДГОРНЫЙ.

●

МЕХАДАЬТТАХОЙ КОТАЛО

Къаьстта дика къахьег укх шера «Октябрьнефть» НПУ мехкдаьттахоша. Квартала плани 20 марта кхоачашъяьй цар. ХIанз апреле бетта чотах мехкдаьтта доаккхаш ба уж.

Социалистически яхье хьалха латт мастер А. Л. АНАНЬЕВ керте латтача бригада мехкдаьттахой. Квартала плани 18 марте кхоачаш а еш, хIанзалехьа планал совгIа 11 эзар тони мехкдаьтта даьккхад цар.

ШоллагIа моттиг яьккхай Гудермески промыслоникаша. Цар кхаь бетта планал совгIа даьккха «Iаьржа дошув» ворхI эзар совгIа тони я. Ер шу доладелча денз тха управлене къахьегама оасарле планах лаьрхIачул 8 процент лакхъенай. хIаьта паччахьалкхенна планал совгIа баь пайда 400 эзар сом да.

С. САЛОМАТИН.
«Октябрьнефть» НПУ плановни отдела вокхагIвоал инженер - экономист.

●

ДОШ КХОАЧАШДАЬД

Ленински къахьегама вахте латтача ножайюртовски хьайбаш лелалдераша дош деннадар цхьоалагIча квартала план хьанал хьалха кхоачаше. Цар шоай дош дизза кхоачашдаьд: паччахьалкхенга хьайбай продукция йоахкара квартала плани республика районашта юкъе эггара хьалха кхоачашъяьй цу района. Планах колхозаша доахка лерхIаш хинна дулх 190 тонн мара доацача, заготовительни пункте паргара хьаькхьачар 257 тони я. Из кийн ахайзен гаргга дукхагIа хул совхх укх хапага кхоачаш декхача дулхал.

Фуаш доахаре квартала план а 2 процент тIехкхоачашъяьй.

Юбилейна шера тIанйна социалистически декхараш толамца кхоачашдара дIахо къовсам лоаттабеш ба. Масала, 800 тоннал чукхахьа доаццаш дулх доахкa лерхI паччахьалкхенга.

Хьайбай боахамa дика тоаламаш деххарах района къахьегамхошта дукха ха йоалвашт енна КПСС обкома, республика Министрий, Совета карор чара тела ЦIе байракх карара ха йоалийташ лелаш цар.

И. АЛЕКСЕЕВ.

ФОРДЕЛИ ОКЕАНЕЛИ ДЕХЬА...

Ткъаь шиъ шу хьалхагIа веаа Николай Николаевич Бездверный № 7 йолча Ленина орден лелаеча треста Грозненски монтажни управлене коллектива юкъе. Слесарь хиннав, монтажникий лакха квалифицирования бригадир а дина дIаэттар. Грознера лаха хала да йоккха опыт йолаш волча ву специалисто бола бааза йола мехкдаьтта химически предприятия.

Цхьабакъда, шиъ къахьегама етажах кхоалагIа даьха хIана ях аьнна йола ха Грознен Даьхен доазонел гаьнна арахьа яьккхай Николай Николаевича. Вежарешха йолча Монголе цо хьалхьий мехкдаьтта чакхдоаха завод — шин шерах ах шерах монтажникий гоезал IомаяьI цо селхан арaташ хиннараштa. Кхеь шера болх баьб доттагIал долча Инде, шиъ лоIамерча къонача паччахьалкхенна новкъостал даьд цо шиъ мехкдаьтта индустри хьакхрллара. Цул тIехьагIа дийх вайна леда везаш йолча монтажникий кхело Аннешикский ах тIайрен тIа вихав Н. Н. Бездверный — цу совгIа ха яьккхай цо Индехь рулонех емкосташ вIашагIъехкаш.

Вокхъалдар аьнча, ленински премиа а луш белгалбаьхраша хьахкелла резервуараш хьалъяра духхьал из прогрессивни метод яр Грознера къахьегамхо эггара тIехьарча, эггара сакъердамегIча доаззол дехьарча командировке. Дани дох латтача Альбиона берлашка вахийтарах «бехке хиннар». Опытни рулонни цхьа резервуар хьалъяра патент а яйча, англичанаш Честерфильде вийхав советски ши специалист—хьалха Грозненски монтажни управлене керттера инженер хинна а хIана № 7 йолча треста Краснодарски управлене начальник вола а В. Святский, бригадир Н. Бездверный.

Англичанаш тешаш ца хилар гуш дар хIара гIа мел баьккхача, цхьабакъда, резервуар гуччахьа уретIйоатIаш яйча, кийчъенна хьалъэттача кхьа тайпара дар гIулакхаш. ТIаудар фотографаш, теловидевера а бьакар. Цхьабакхьда, тха сурташ доакар советски нах объектива чу хIезигагIа а нег - нага хьа а шара, цаьйслургбоацаш. ХIаьта а, факташ къар ца луш хIамаш я: резервуар-м англичанашта дага доацача тайпара лоаццача хена, хьалъэтта а деррига тохкамех толамо чакхъяьнна а ма яьй. Фирма кулгалхой дег чу баь ца английски болхкой дег тIара гIозбаларо бошабир...

ХIана Хаьн - Кертера промыслахь хийнъяра сагоагIа дола балхаш чакх а даьха, шин бригадана цхьана укх шера хьалъяй яккха езача объекта — А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозавода. № 39-40 йолча установке вахав опыт йола бригадир.

А. САМОЙЛОВ.

СУРТА ТIА: монтажникий бригадир Н. Н. Бездверный.

Н. Татарова сурт.

ЛЕНИНА ЦІИ ДАГА ЛАТТАШ

КПСС истори Іомадеча школе дешаш ба тайп-тайпара къаьмех болу накъостий: эрсий, украинцаш, нохчий, гІалгІай, татараш, хІирий.

Политически просвещени системерча занятей моллагІча форме керттердер да ладувгІараша политически, экономически е философски знанеш еша ца Іеш, уж коммунистически дог-уйла долаш, советски патриотизми пролетарски интернационализми йолаш хьалкхебар.

Ер моллагІа шу да тха ладугІараша КПСС турпала истори Іомаду. Наха чІоагІа хьаштдолаш Іомаду Коммунистически парте истори, вай парти, дуненн тІа эгара хьалхара социалистически пачхьалкхе хьалкхеллачуи а царна кулгалдаьчуи я — В. И. Ленина вахар.

Из е вож тема Іомаеча хана пролетарски интернационализмаца айхха бувзам бола къамех дош къоастадеча КПСС теоретически лардий гІулакхаш дашха гІерт со.

Иштта «Росси марксистски парти вІашагІйоаллара тІехьа лоаттабаь къовсам, РСДРП вІашаеІйоаллар. Большевизм хьахилар» яхача темах дувцача хана аз малаpра дийцар классови къамаци вІаши къоерча гІулакхех, дІахьекхар бундовцаш тІехьа хиена классови организацеш дІаяхаро къахьетамхоашта хьаштдолаш хинна овлангара къамах проблемаш къоастаяра новкъарле ергхилар. РСДРП хьалхара программа йийцача семинаре ладувгІараша массара Іомайир къамах дешах дувцаш хинна программа ерриге тІулийтаж.

ЧІоагІа белам тІабаьа Іомайир ладувгІараша «Къамий дешах» йола критически заметкаш, «Къамаш шоай мукъагІа хиларах болча бокъонах», «Социалистически революци къамаш шоай мукъагІа хиларах йола бокъонах» яха ленински балхаш. Цар тІа В. И. Ленина къоастаьй къамах дешах бола керттера положенеш. Къаман дош къоастадеса Владимир Ильича а парте а къаман-хортмукъален болаца, бІарча наІ йолча организаце боллхой кхотаберца айхха дувзаш хинна хилара гулбенийн терках тІабахийтар аз.

ГІадвуташ да къаман дешах бола моллагІа ленински положени юкъера хана ладугІараша шоаш а хьинаро дакъа лоациляга: цар къоастамболлаш дола масалаш кхуваляга. Царна шоашта бІаргагу пролетарски интернационализмах, хьадоала дикдар хІаьта теоретически знанеш новкъостал ду вай мехка хилкъаш цхьан дезале кховтадар духьа парте лоаттабьча къовсамах дикагІа кхета. Коммунизм хьалъеча шоайла гарта доагІа тайп-тайпара къамаши пародностацин, уж вІаши дІаьдш хул луховиш рузкъаша. Из процессе дикагІа кхетаю В. И. Ленина произведенеш Іомаеча ладувгІараша Октябрьски революци хилалехьа во къмъаь керттера положенеш йовзаро.

Ленински балхех дувцача хана аз бегалдоаких къамаш шоай мукъагІа хилийтара бокъо конкретно-исторически позицешка хьежжа лораа еза яхаш Владимир Ильича хьийха хилар. Массаза а моллагІча хьелашка а къамош шоай мукъагІа хилийта деза яхаш хинача цхьаболча социал-демократашта критика а еш, В. И. Ленина лакхад из дош пролетариата классови къовсама хьаштташка хьежжа къоастаде деза. Цу къовсама хьаштеща мехкхара хила деза къамаш шоай мукъагІа хилийтара дІадехараш, лакхад цо. Духхьал цунах латт къаман дош къоастадечара вайн буржуазно-демократически башхало.

Социализм хьалъеча хаяарча къамах дешах бола ленински теори юнаш ладувгІараша Іомадир «Съездага дакъийта письмо», «Къамий дешаех е автономизацех» яха ленински балхаш. Укх тайпарча керттерча дешашта ладувгІарий терках тІабахийтар аз: къамий бокъонаш бокъонца цхьатарра хилар, къамий доттагІалла цхьана гІулакхаш леладари.

Хьалхара дош Іомадеча хана ладувгІараш хьетаяр В. И. Ленина а парте а хьалкхагІа тІоьйладеа къамаша къайцай вел чІоагІа терка еш хилий. Нохч-ГІалгІайченаг къамаьа а доаьа цаь дІалаьцар хьалха тІехьадеса хинна халкъаш сийлаьх-доккхача эрсий а вай мехка кхыча халкъий а новкъосталца шоай республиках хьалха латта промышленности дегІабенна юртбоахами форма къамании чулоацам социалистически культура йола мохк хилар.

Е. САТИНА,
Грозненски района «Ермоловский» нов тІара овлахаьрдаш лелаеча совхоза КПСС истори Іомаеча школа пропагандист.

ХАДАРГДОАЦА ГОВНАШ

Образно аьлча иштта ала мегаргдолаш да хІанз Нохч-ГІалгІайчен вай мехка кхыча республикашца, краяшца, областашца гІулакх тоссадолийташ дола Іаламате дукха экономически бувзамаш.

Советски мехка дахача вежарашка долча халхьий барт тайнича дезала юкъе а болеш вай республика къахьегамхоша дакъа лоац коммунизма материально-технически база хьаьча. Нагахь санна революци йалехьа Нохч-ГІалгІайче, пачхьалк Россера дукхагІа йола къамий йистош а саина, экономически гІулакха чІоагІа тІехьайиса геттара, хІанз из Къилбаседа Кавказе йоккха индустриальни центр я. Белгалдоаккхаргда вай 1969 шерара промышленни производства боарам 1913 шераца ийсбича 92-аза лакхбенна хилар.

Алхха цу пхьан пифро а телал ду Советски Іадал латтача шерашка республике доккхий хурцамаш хиано хилара.

Нохч-ГІалгІайчен промышленность юкъера хана дагахьа дараш эгара хьалха цуп мехкдаьтта доахьош да. Бакъ да а да из, мехкдаьтта, хьаса йола маьхера мехкдаьтта продукташ — республика керттера рузкъа. Юбилейни шера вай промысловикашкара 20,5 миллион тонн мехкдаьтта кхоачаргда мехкага.

«Іаьржача дошох» грозненски мехкдаьтта чакхдоадарашен мехкдаьтта химикашен хьаю 60 гарггача тайпара продукташ, мехкарча иттащ районашта доаттаю уж.

Мича йола вай республика продукци? ДІатІахьажал шо географически харта тІа.

Украине кхухьийт, масала, дизельни доагор, автомобильни бепзинаш, тракторни доагоп фатагенаш, мазут, парафин, фенол, виетола, синтетически дубитель... Грозненски мехкдаьтта заводий продуктех чІоагІа пайда эц Белорусе, Армене, Азербайджана, Воронежски, Московски, Ростовски, Свердловски областий, Ставропольски края предприятешa. Цига, специализированни заводашка, парафинах хьаю хІамаш ютта — шІенъю средствии, синтетически спиртах — каучук, полиэтиленах — турбаш, пленка. ТІехдикача мазутах пайда эц металлургически промышленносте.

Цу цхьан хапна кхыча республикашка, краяшка, областашка хьаьь оборудовани, реагенташ, прибораш кхухьийт промыслаштен буруп деттача конторашта, мехкдаьтта чакхдоахача заводашта, химкомбинатa.

Шерагара шу массаза довл дукхагІа шеру республика моттигерча промышленносте министерстве Нохч-ГІалгІай химзавода бувзамаш. Хьайна басераш, олифа, мастика, шаькъаш, бытовой химе кхухьаьлла товараш кхухьийт Узбекски, Армянски, Казахски, Эстонски, Латвийски союзни республикашка, Московски, Свердловски, Омски, Тюменьски, Оренбургски, кхыча областашка. Цхьабакхьда, ехьа охра, каустически сода, формалин йоацаш производство вІашІцІехьйоаккхалургйацар химзаводага. Из бедал цуйна кхухьийт Архангельскерча, Соликамскерча, Краснодарерча, Ставрополерча, Арменерча, Казахстанерча предприятешa.

Нохч-ГІалгІайчен доазонел таьшка арахьа йовзаш я республикерча машиностроительни металлех оатталаньочен заводий продукци. Соахк цар хьаьлйй 1913 шерарчул 1460-аза дукхагІа машинаш, оборудовани, аппаратура.

Махка цхьаккха мехкдаьтта район вале тамаш я Грозненски «Красный молот» заводо хьаьнь цементировочни масосийн агрегаташ, буровой насосаш, фонтанни арматура ца лелаеш. Укх тІеххьарча хана красномолотовцашa хьадаге лаьца, арахийцай Малхбузен Сибарегарча тІакхача хала долаш йолча мехкдаьтта районашта лаьрхІа цементировочни агрегаташ.

Мехкарча газ йоахача моттигашка дукха хе йолаш гуйнаьлар газ цІенъени еньаш йолча оборудование цхьа тайпара комплект. Из хьае йолаьр а иштта «Красный молот» завод а. Алхха цу цхьан блоко шера кхоцу 180 эзар сома кІезигагІа доаьш ахча.

Автогаражни оборудовани 15 совгІа тайпа Грозненски ГАРО заводе кийчдеш да. Укх шера цхьа продукци мехкарча дукха а дукхагІа болча республикашкарча, краяшкарча, областашкарча 1300 хІана бац вьнна болча потребителашта дІалахьйта езаш я из.

Массехаьа а могаль тІехцаш я «Трансмаш» яхача Грозненски заводо хьаю тракторни прицепаш. Эрглаьккха тоаьльча конструкцегІа хьаьь прицепаш бІаргагудгьа Грузе, Армене, Азербайджана, Дагестана, Къилбаседа ХІирашкахьа, Черсий - Балкарошкахье, Ставропольски Краснодарски краяй кхашка.

Москверча, Ростоверча, Ташкентерча, Киеверча, Харьковерча, Перверча, Уферча, Новосибирскерча Сахалиерча предприятешa дика могаю ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» Назрановски заводи арахеца электрофицированни инструмент а хІаьта иштта «Электроприбор» яхача Грозненски заводо арахеца множительни аппараташ а шарикови рузаш а. Иштта дукха ба Гудермесски медико-инструментальни завода, «Пищемаш» яхача Аргунски заводa продукцех пайда эцараш а.

ДукхагІа хулаш латт Нохч-ГІалгІайчен кхачан промышленноста цхьайолча предприятей продукцех пайда эцараш. ХІанз цу даькъе хьаду революци ялалехьа деш хиннарел 362-аза дукхагІа тайп-тайпара товараш.

Цу ерригача факташ дог теша а деш хьахьокх къахьегам социалистически бекъара, вежарашха вІаши дІа-юха деча новкъостала принципаш. Вай майрра ала йиш йолаш да, промышленни производство чІоагІ дагІаахар, керда предприятеш хьалъяр — из Нохч-ГІалгІайчен, мехкарча вежарашха йолча республикаш областийн къахьегамхоша цхьана къахьегарех хьахиннар да. Цу долача хІамаша къаьгга хьахьокх къаман дешах дола ленински васкеташ, СССР халкъашта юкъера экономически культурни бувзамаш чІоагІдарах йола КПСС XXIII-ча съезда решенеш практически кхочашъеш хилар.

Н. ПРАВЕНЬКИЙ,
КПСС обкома промышленно-транспортни отдела заведующи.

«Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управлене Ленина орден лелаеча цхьоалагІча промысла мехкдаьтта доаха мастер Торий Матрена Власовна керте латтача бригаде цхьа дезал санна барттайна къахьегаш ба тайп-тайпарча къамех бола нах. Вежарий тІа хьалха латтача цу коллективо ер шу доладелча дена планал совгІа дьаьккхад 850 тонн мехкдаьтта.

СУРТА ТІА (аьрдехьара аьттехьа): операторaш Мамергова Роза, КПСС член Ахильгов Магьмад, мастер коммунист Торий Мария, векхагІеяа оператор, КПСС член Макаренко Иван, оператор Мамергов Расул.

Н. КОВИАШВИЛИ сурт.

Вежарашха йолча республикашка

Москвера дика хоам кхаьчаб—1969 шера Ерригсоюзни социалистически яхье даьлача толам лаьццал. СовгІа лаьрхІа тІедаьчча СССР-а геологи дераза министерствос мехкдаьттий тІа хьаьркха промышленностерца болхий кийчбенна ЦК Президиумо президиума ковраашкай «Дагнефтегазразведка» треста массехан бригадашa. Хьалхара орден лаьккхий № 2 болча топкана кІоарга буруадеттача мастера Ахлова Магомеда кулгалдечча бригадас, дІадахача шера 7041 метр бурув теха цо скважинаш, из хул планах лаьрхІачул дукха гаргга метр дукхагІа.

* * *

Терек городе (ГІаьбартой - Балкарой) хьалъеш я 420 моттиг йола профессионально - технически училище. Цига дешаргда хургболча комсаш, сомаш, баьцадвараш кхедераш а.

Нальчике хьалъеш я пищевикий профессионально - технически училища, цига кийчбертба маьлх еча комбината, кондитерски фабрика эша специалисташ.

* * *

Путешествеш экскурсеи Орджоникидзевски бюрос бІаьстанара каникулаш долча хана 22 марта денз 31 мартага кхаччалца хургйолаш вІашагІйоллаш я дешархоашта лаьрхІа йола туристски поезд. Орджоникидзера из гІоргья Москва — Калуга — Брянск — Киев — Одесса — Ростов-на-Дону — Орджоникидзе маршрутах. Къилбаседа ХІирий школашкара бІаь гаргга волча дешарко экскурсе баха хургба тІема сийлен моттигашка, царна йовзаргья РСФСР, Украина городий хоза моттигаш.

ХЬОКХАМ ТЕЛАШ

Сийлен ленински юбилей гарга мо гІоерт яхь а чІоагІагІа ейлу «Горскнефть» мехкдаьтта доамахеца управлене болхлой политически къахьегамел хьинар.

Хьалха беригІа коммунисташ. Совача дІайахача дешаца, къахьегама дукхам тІаьрца производства эффективность лакхъяра, юбилейни социалистически яхье керда толамаш бехара нах карагІбоах цар.

Керттерча дакъе хьаьна скважинаш латтача тха цхьоалагІча промыслап низ бола фонтанаш хиларца цІи хезача моллагІча промыслеи хІара шаьлагІа йолхло коммунистa.

Коммунисташа беча балхаш, нах оаргагІбоахача царна карагІдуллача гІулакхех арахьара хезаш сона. Советски Эскара гІулакхе а хиана цІавеча юххьехха къоалагІча промысле со балхе вахар дерадоагІа сона. Цу хана дашорхІ шу совгІа да яйнай. Юххьанцара образовани мара ыэр со. Операторашa, къастта промысла ветеранашa, коммунисташа дика тІайийцар со, из беча балхага хьожар уж. Іомаяра, пайдане хьехамаш дара, дес санна, вийсача новкъа ваккха гІертар. ХІанз а тІехь соца болх беча къамача оператора А. Ф. Шаталова цкъа аьлар сога: — Атта кургъаш хьона тхо долча, Ризван, телемеханизированни я промысел. Деша веза Іа. Сайрийнарча школе деша гІо. Хьога дешийтара мел эша хьелаш вІаштІехьдоахаргда оаха. Цул тІехьагІа — заочни техникум. Тхоьарча дукхахьешa иштта дьа хІаьта дехке а бьнна бац.

Цу хана оаха деча къамьлах хьахиннар, ер да: аз дика дешаш сайрийнара школа чакхъьяккхар, хІанз болх беш а, техникуме деша ваьгІа.

Укх тайпара хІама а дагадоагІа сона. № 112 лакха дебит йолча къаьнача скважинера дебит кІезигагІа йолча № 120 скважинерси хьаьхха мехкдаьтта цхьан пхьегІа чу ухар. Къаьнача скважина балхага хьожа везар, — аьлар нов. Шаталова Аьли - Юртарна участка начальникага Газиевга. Цигара дукхагІа мехкдаьтта дакха йиш я аьнна хетт сона.

Нов. Газиева оператора инициатива хьаллаьцар. Скважинаш къоастайна гучадьлар хьалхаръяр шоллагІчул эшажагІа йолга. Шийи лоІамагІа болх беш итташ тонначи дукхагІа мехкдаьтта тела хьияр из.

Коммунистий балхах лаьцна кхы а массехк керда масел доаладергда аз. Турбаш колоннана эксплуатаци ела теллахарна дувзаденней № 507 болча кІеда еттача скважинара чу нороллаш арахьаpа дувзаденнен капитальни ремонт из йича иргІовцала кхаьчар гІулакх. ХІаьта из де йиш йолаш пацар, хІана аьлча 530 метр кІоарга ухха фонтанни - лифтовни турбаш дийлхар, хІаьта церна кІалл яхь а 2300 метр насосно-компрессорни турбаш ухкар. Из скважина дІаяккха аьнна доаш яттар.

Оператора коммуниста Занкин Николая маьхера предложени елар: мехкдаьтта арахьуьхьа хІамаш лужарал уж екъаран фонтанни арматура обвязка яра керда схема оттае, иштта скважина йохлечара кІалхаръяккха. Из предложени могайир участка начальника К. Ю. Газиевен, участка инженера М. Х. Хасутдиновен. Иштта кхо коммунист из гІуллакх чакхдаккха волавелар. Цхьанна творчески уйла еш дагадеха хІама нахаре чаккхдаккха карагІдаьлар рационализатораштa. № 507 йола скважина хІанз «дийн а енна» дийнахьа бийсашнeх 30 тонн мехкдаьтта лу, хьалхе луш хиначол гаргга.

Дукха сакъердаме хІамаш дувца йиш я кхыча новаторий - коммунистий творчески къахьегамах а. Царех ба мехкдаьтта даккхара мастер А. Лунин, электромонтер Г. Крупа, инжинер Юсупов иштта дукхха кхыбераш. Царгара масал а эцаш хьинаре лех производства тороиаш парте боапарша а. Ер да къаьгга дола масал. Укх деношка мехкдаьтта даккхара шоллагІча методий цехе юкъерча резервуарах цІена хий чу долча бахан юкъера юкъ оттаяра балхаш чаккдаьлар. Из слесара М. Промахове мастера А. Дворечниковен енача предложенех даьд. ДІалаьохІача аьр кІезига мара дене а дукха пайда лу цо. Пайда луча тІоланашта хий чуузара балхаш из а соцадеш оборудованеи ремонт е йиш я пеше. ХІаьта из — бІаьш а эзар тоннаш «Іаьржача дошув».

Тха промыслашка цхьа барттайна дезал санна къахьегаш ба эрсий, нохчий гІалгІай, украинцаш, белорусаш, татараш, узбекаш, молдаванаш, кочи, удмурдаш. Уж берригаш а камаьрша ба новкъостала.

Шинне а промысло шоай заданиш тІеххкоачашю. ДІадахача шера «Горскнефть» НПУ коллективо планал совгІа 250 эзар тонн мехкдаьттаи 960 эзар сом планал совгІа пайдех балар ер шу дІадоладелча гІоне. Ленински юбилея сийна лаьржача яхье 20.000 т. иштта планал совгІа 22600 тонн мехкдаьтта даькхад.

Мехкдаьтта доахарий социалистически яхь кхы а шерагІа ержаш латт.

Р. ГИНАЗЕВ,
«Горскнефть» НПУ цхьоалагІча промысле оператор.

МЕХКАРАША МАШИНАШ ЛЕХК

ЧІоагІа хІама ха, деза гІерташ хьежар Косумова Хьаве трактористаша беча балхага. Ша руль бе а ела болата говр кхашка гІолла лекха безам болаш яр из.

Цкъа совхоза керттерча инженерага В. С. Митинага хьаьттар Хьавас:

— Василий Степанович, тракторист хуланургйий со?

— Дика хулаургья, — жоп делар керттерча инженера. Дика а денал долаш а хІама да Іа дагалаьцар.

— Бакъда, Іанзалца тракторлехкаш кхелсаг ейцац сона, — шеч юбар Хьава.

— ХІаьта хьо кургьа-кх къалхара трактористка!

Цу хана совхозе хьайийллар механизаторий курсаш. Косумова Хьавас хьалхерчарца дІаялаз яьлаенни.

ХІанз ер ворхІлагІа шу да хьалхара чхалсага—механизаторе Косумова Хьавас Шелане района «Джалка» совхоза шоларІче отделене трактористка йолаш болх бу. ХІаьта хІара шера дика хьувкъам чу а эц цо.

Кастта Хьавайна юкъерча «Шалинский» совхозера керда подругаш - механизатораш гучабаргба. Укхазарча механизаторий курсашка деша агІа 4 йоІ. Царех 3 Шуаипова шр ус Аминат, Хьавам, Халифат. ЙиълагІьар — «Шалинский» совхозе цхьоалагІче отделене шуриш - товарни ферма доярка Гапаева Роза.

Курсашта кулгалдаш волча И. Г. Бойчева иштта дувц мехкарех:

— «26 саг ва группе. Шеко йоацаш бІе йиш я мехкарий дикагІбола курсанташ ба аьнна. ЧІоагІа уйла тІайокхйгаш, хІама ка гІерташ, кІаьта дешара тІакхуаш а постам болаш а ба уж. Уйла тІаакийта ладугІ лекцешка, зем бовкх, цо говр Іомаде гІерт практически занятешка. Дика механизатораш хургба царех».

А. КУИМОВ.

КХАШКА БІАЬСТИ

ГОВЗАНЧАШ

ДогІа дийлхачун тІехьагІа шоай кхашка мехкаш дахе сихбелар механизатораш — лаьттанцера тІоадал соцае.

Ши агрегат. ЦаІ лелаю Цыренко Николая, вож — Халкжев Салмана. ЦаІ соцача вокхо кабиначура ара а хьеже хоьт:

— Ла вий хьо?

«Самашкинский» совхоза Цыренко Николая барт болча звенос эгара дикагІа хьувкъам кхебир — хІара гектара тІара 35 центр хьажкІаш чуера цар дІадахача шера.

Укх юбилейни шера шозза дукхагІа да звенога лаьтта — 200 гектар. ХІаьта хІара гектара тІара 40 центнер хьажкІаш чуяца лаьрхІад цар.

Деккар атта дац. Эгара хьалха лаьтта хьаьнде деза. Цу тІа хий дилла, суперфосфат тоссаь. Кхы а догІа делхе? Геттара дика да. ДикагІа деций лаьттанца тІоадали хьаьна вешествашн дукхагІа мел хул.

Механизаторий хІинзара керттера деккар — кхашто доагІа гІулакх дар. Мехкаш сихен дикон доах. Кхьь айнахь ьь вьккхар культиваци. Цецпали везаш дац: ерригача звенох хІарие дог лаьзаш хиларах, новкъоста гІо ду хІарачо.

ТХЬАМКА ЛЕЛАДЕРАШ АРАБАЬННАБ

ХІара шера чІоагІлу Дагестански АССР-а Новолакски, Хасавюртовски районийн Ножай-Юрта районеи къахьегамхой доттагІал. Кхашкара балхаш дІадоладалалехьа вІашагІ а кхийтта опыт дІа-юха ийцар цар. ХІаьта традици а хиина дІаьтта социалистически яхь юбилейни шера кхы а чІоагІагІа ержаргья.

БІаьстан балхаш де арабаьннаб Ножай-Юрта района тхьамка леладераш. ДІадахача шера тхьамка дохкарах 1200 эзар сом ийцад цар — района колхозашта хиннача доходах ах гаргга.

10.000 квадратни метр парникашка низ боллаш латт хІанз рассадага. БаьцовгІашта гІулакх деш ба довман кхалнах.

ЛерхІар иштa да: тхьамка дІаяуь лаьтта 517 гектарагари 548 гектарга кхаччалца шердеc, хІара гектарa хьукхем лакхбе, пачхьалкхенга дохкар лаьрхІача 500 тонна метта 820 тонн тІеххаха тхьамка дохка. Вай ерригача республике дохка лерхІачул ах совгІа хул из.

КХОДАЬ ДИ

Ди шийлен кхаьлен дар, дале а механизатораша лаьрхІар горох дІаера балхаш соьца ца ле.

— Из санна долча дийнахь атта дац норма кхоачашъе а, хІаьта Сумин Виктора ший новкъостаца Юшаев Вахийца тІеххкоачаш а йир из, — дувц «Красноармейский» совхоза керттерча агронома нов, Куюмджиева. — 29 гектара метта 35 гектара тІа йийра горох.

Сарахь догІа дийлхар. Раьза бар механизатораш ди доа ца деш ерригача участка тІа горох дІайийна яккха. Баркал йоахар механизаторашa фу тІаувзаш хиначa Цакаев Саїида. Цун хьинарах торо хилар селлкашчу хан-каннахьa фу чудохка, горох дІаера балхаш соьца ца деш дир. Цудухьа, хаоттам во хиннабале а, декна норма тІеххкоачашъе торо хилар.

ДИКА КИЙЧО

Гурахьен Іайн техника толкра план 105 процент кхоачашъяй вай республика механизаторашa. ДІадахача шера укх ханачул 75 трактор дукхагІа араьнний мастерскешкара укх шера.

Дика къахьийгар гудермесски ремонтникаша. Планах тоаь езача 115 трактора меттел 155 трактор тоеый цар. ЛийрхІачул дукхагІа тоеый трактораш Сунженски, Шелковской, Урус-Мартана, кхыча районий механизаторашa.

Легендаши бакъдараши

Москве, «Берий литература» яхача издательстве кепатеха араяьннад «Вайнаьха мохк — Нохч-ГІалгІайче» яха писатела Мальсагов Ахьмада книжка. Цу тІара дакъа кепатох оаха тахан.

Аьрзаш кІоригаш ца йоахаш лоамаш дац. Легендаш йоаца лоамаш-лоамаш дац. Къонахий боаца лоамаш-лоамаш дац.

Аьрзай кІоригаш ца йоахеш сийцайолий-теш чхарий бІошке!

Легендаш хІанз а йоахаш йолий-теш цу лаккхача лоамашка!

Майра кІантий бий лоамашка? Е жа Іуй маьршача балха тІа хІанз эшаш яц майрал, денал, кхы моттиг йисаьш са ца кхоьеш денал гойтара?

ЛадувгІал оаш укх дувцарга. Цхьа хоам хилар:

— ЦаІа эхь ястo кІоарга лоа дилла. Хьовзам! ДаьгІенашка чах ма бий, дажа дахача доахана Іулаш ма дий! Лай токхамаш хилара кхерам ба. Цхьабакьва, жа Іуй къонахчалах боханза ба.

Массаза а дагадоаца хІамаш дукха кулаш моттиг я лоамаш. Цу хана жа Іуша лоаттабу турпал къовсам айса вувш, хІала йора аз: цар белгала эшабеогба Іалама низ, хІана аьлча царна дика довз лоамара гІулакхаш.

Цу мача дахага мара тийше дІалаш республика ший токкха рузкъа — колхозийн совхозийн доахнех жеш Іулаш.

Вайнаьха мехка къулбехьенгахьарча даькъя тІа лаккхача лоамашта юкъе гІолла дьелладда бальцех товенна даьгІенаш. БугІилто цига яжаш яха даьккхача — бІаь килограмм тІаккет доаьл. ВІалла хайра хІама а ца долаш, хІана аьлча доакъар дадийла дац, диста дац — мал боацаш да.

ДаьгІенашкара бугІилгаш-м е цаІ а, е бІаь а хиина миттІа, дукха Іулаш ма дий царм! Дукхча жа Іулаш! ХІана аьлча лаккхача лоамаштаюкъерча даьгІенаша шийн бІаь эзар гектар дІалоац. Нохч-ГІалгІайчу.

Колхозийн совхозийн божа Іуша «альпийски целина», «дулха гаьз» карасрзаю ГаличІоже а. Сийлача Іамания гонахьа я.

Боахаме деча балхашта юкъе лоам дажа кхуалаш е «яйлажни» (иштта цІи йоякх лаккхача лоамашка доахан доаждарах) доахан леладарал ширагІ болх бац йоах вайнаьха.

Чхаранта юкъе, жагІийла, лаккхача шуьнашта йисте, гокламаш теккхача гІолла, гобьккха тІахьувзаш бьь кога тІара оакхарий а долаш доахана, жа Іулаш е говрий рема леларр массаза а йоккха гозал эшаш къонахчал долаш гІулакх лоархІаш хиннад.

Бирсечо низ болчеи Іаьржача Хожех бувцаш цхьа фаьлг ба тхо. Хьажлюкъе бІарг багІача цу даьла Іаламато цхьан кІанта Іаламате хала деккар тІадожадаьд из хІалак хилийта дагахь:

— Эвалк! ьшна леле са кхалий рема говраш дІа-юха ца йовлийташ хьайна кхоь дийнахь йоаже могий хьажал.

— Нагахь санна ца моге?

— ТІаккха лоралелахь, — цІогІа техад Іаьржача Хожа.

КІанто шийна тІадилла деккар дизза кховчаш а дань, цкъа бІарг болча зуламхочоа яхь даьд. Дика дог долча ЖерБабас жиехарча новкъостал даьл цунна, новкъостала даьхкад кІанто ше дикаш даьраш: ьовс, чкъарий, оакхарий.

Іалама бирса низ эшабир жа Іуша а. цар бу болх вувш вагІаш со а волаш.

— КІалхерловве! Довдаl — цІогІарча деттар кхерабенача царех кІезигчар. — Токхам тІаккхетаргба вайна. Шелало гІорадергда вий!

— Іулаш дІа в кхейса довте? — белабелар божа Іуй. — Удаш саладш ховзичун!

Божа Іуй доамашка бисар. Кот а баьлар. ХІана аьлча жа Іуй говзал йолаши къонахчал долаш хила Іомабаьб доамшех фаьлгбиен.

КІалбитанзар божа Іуй. ОарцагІбаьлар доттагІий: цхекхача мехагІа, лелхача лайгІа лоамашка йол ера цар доахания. баз бІайха кхачея тІалувха дІайха баркъалш дера хьайбаш леладераша.

Кхерамеча моттигера аьакІалхардехи вІаштІехьдаьлар наьха деррига божа Іулаши жа Іулаши. Изазло деналера гІулакх деза лоархІ лоамашка. Цу халача балха юкъе дакъа лоацаш хинарий, халкъа рузкъа кІалхардакккарий йоккхача группана Сийлен грамоташ елар Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо. Божа Іуй майралах цхьаькха цхьа мутІ а гІоргба легендана юкъе.

Лоамаша Іомаву. Цар майрали денали Іомаду, башхадикача легендаех теша Іомаву нар, уйла а Іомаву. Цуша цхьача цар Іомаву байна дІабаха лай биш ца бе лаьрхІа цкъя хІама хьалхашка латташ я из кхоачашде хоьш а кила Іомаву.

Жа Іуша — турпалаша Іалама низ эшабаьб лоамий оамалаш шоашта йовзандаь. Чухарца кийчъенна лоамаш чхараш кийчахь дастаргъя, лай токхам мичаре чухьедаргба шоашта ховндаь; унзаре токкламаш шоашта довзандаь, хьайнача кул сатІардаьх жа Іулаш чуккхувелуча лаккхача шувнех шоаш ца кхерандаь.

Божа Іуй иштта мара кхераш бераьа а кхыметтел чаца а къовсабала.

Лоамашка ца моттиг хинача шоллагІча шера Орехово юрта вахар со турпалаш — комсомольцаш болча. Аьхки юха а ГалачІожерча даьгІенашка бахь кийчлуш бар уж. Сайн санна ІотІаделхаш догІа дар. Цехко къайлабаьккхабар бІаьхен урхаленаш йоахаш пикъ беш хьайбаш леладераш хьалхале безаш йола Лыса лоам.

Ветеранаша цхьана духхьашха лоамаи даьгІенашка йодаш яр къона Доурбекова Зина. Школа йистеяьккхачул тІехьагІа, комсомоло баьча тІахьехамагІа доаркалла болх бе ферие еьяр из.

Ферма красни уголоке цу вурийтта шу даьнача йоІа чІоагІа дездаь ше комсомольски билет дІалуш райкома секретара Бажаев Мурика аьлар:

— Іалламате хала хургья хьона цига, Зина! Из ховш йий хьо?

— Сона лоамаш довз. Хьайбаш леладара говзал йоккха йолча наха а хІаьта иштта школа а довзийтад сона уж.

Зина накъайоаккхача хана, цкъа хІама дар аз ца кхета. деш: школе еена хьехаю укх юкъе? Лоамашка Іа хьа иштта леладе веза цига мича хьех.

Цхьабакъда, циггача школьникий - туристий республиканейски слет дагахьар сона. Рошни-Чу яхача юрта цу слете хилар со. Хьуя йисте гІолла хьаллаттар ІажагІбесса чьтараш. Хьахоа гитара мера бекаш, иллеш доахаш. Дог гІоадьнина нах ба туристаш.

Республика массе кийнгера гулбеннабар уж кадайгІа, маькарагІа, хьинарегІа малагІа ва хьажа къовсабалар духьа. Эгара чоалхенегІа духьаденаш йола пикъ хьекхар царна судахоаш. Юха ца воллаш, гІалат ма вовлаш нолагІа гІоргва? Хьша юкъе гІолла дІабилача аляийтта кхерий тІа гІолла ведда дохьвали веза (тІеражкхе — юккъе денз юха волалу, хІаьта судакой сахьатоша-м хІара секунд ма лоархІий)... ОагІора баьккха уллача тІаьдача бІоагІа тІа гІолла чІожех чаккхала... Цул тІехьагІа — цхьа гон хье а лаьца, эзача муша тІа гІолла... Эгара кІезигагІа хо йоаш чьтар Іодогіа...

Лоаман районашкара кІаьнкаши йиІигаши атта котбаргба аьнна хетар тхона, зрителашта. Цхьабакъда, котьаьннараш шаьрача моттигашка ядача юрташкара командаш яр. Долче, бера хана денз лоамашка Іема хиларал совгІа, лоархІаме да кийчо йолаш, шаьрвенна, туристски Іилмах кхеташ хилар.

Цу кІаьнкахи йиІигехи болча дукхачарех, селханарча школьникех Даурбекова Зинех санна, хьайбаш леладераш хургба. Е геологаш. Е лаккхача лоамашта юкъе гІолла лела шофераш, наькъаш дехкараш. Уж шекбаргбац лоамашка, керда пикъ билла ховргда парна, цар тувлалдолийтаргдап шаьрача арара эзаеи лаккхача лоам тІара эдельнейси.

Цхьаа хана цар къонахчалах а вІашагІйохка тарлу легендаш.

Шира лоамаш! Шун чхараштa юкъе хьахизна а хьахулаш а я преданеш. Майра деган дола кІантий боацаш бусаргбац лоамаш, цо чел латтача хана! Сигаленашта кІалхарча цу лаккхача бІенашка даим шоай кІоригаш йоахаргья аьрзеша...

ОПЫТНИ РЕЗЕРВУАР

Гучох, Нохч-ГІалгІайчен столица цхьа бахьан доацаш хержаяц Советски Союзе эгара хьалхара Іаламмате йоккха 50 эзар кубометр чухоашаш йола резервуар хьалъяра моттиг лаьрхІа. Грозне йоккха квалификаци йолаш болча монтажникий-верхолазий кадраш я, хІаьта мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи чулоаттае хІамаш чІоагІа эш. СССР Госстроя керда техника юкъвеккхахьара планашка а гучаийккхар мугІ: 1969 шера опытни резервуар хьалъе.

...«Южстальконструкци» треста Грозненски участка коллектив емкость хьалъе йолаеннача хана шекоаш кІезига яцар. Керттера дешаш: кхачало тІехьара тІа беш бола Іаламате йоккха низ лоалургболий-теш пхьІошка, чуІайнача кхачало ІанІашка кьоргйолий-хІоьІа резервуар? Лардах фу хургхьоь?

ХІанз, керттердар даь дьаьнача хана, дукхагІа дага мел даьллар тІехьашкахьа дисад. Резервуар тІанкІ аьнна хьалтІаьча а оагІош меттахьа даланзар. Меттахьа яланзар боарам боацаш доккхача дозала кІалхара, № 7 йола гІишлой-монтажни управленнерча бетонщикий говзала кулгаш елла ярд. Шийга даьха дог доаданзар тховно а: шийбе беззача тайпара. Іилмахоиси проектировщикаши лийрхІача тайпара бора цо болх.

Производственни-товарни контора электрообессоливающи установкай резервуарни паркана гаьна йоацаш хьанз хьалъэтта латт «когера денз керте пллалца» маьлха зІанарашка алюмине басарца сийрдаюлаш йола Іаламате йоккха емкость. Хьаьта цхьанахьа Белорусе, мехка кхыча мехкдаьтта химически централашка а вай Даьхен доазонел гаьнна арахьа а хІанз хьалъуттааш латт духхьашха Грозне хьалъяь, кердача техника йиза йола вихал. Нохч-ГІалгІайчен гІишлошъераштa карагІдаьннача башха-дикача хІамай теш, лелаш тхов бола Іаламате йоккха резервуар.

Н. ПЕТРОВ.

Лоаман наьха уйла еши йоакхо еши хиннав Ильич

Нохч-ГІалгІайчен хилиьаште чІоагІа езаш бечен а Владимир Ильич Ленина цІи. Эггара хьалагІча, бирсача граждански тІема шераша берригга тархаш тІебалхийта хьанна хинна Ильич Советски Іаьдал бахьан долаш Кавказа лоаман наха турпал баьц тІамага. Царна чІоагІа къахьхьа долаш хьезар даьд материальни новкъостал даьд цо.

Машаре ха эттача хана Владимир Ильича председателалла а волаш йолча къахьегамаш оборонан Совета, Халкъа Комиссарий Совета заседанешка массехаза дийцар вай край экономика дегІайоалдаре, из продовольствоца Іалашъяра дешаш.

Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша, Сийлахь - йоккха баьчча шоашта чІоагІа везаш хилар. цо, цуи адресах кхуьхийтар моаршала телеграммаш, совгІаташ, Старо - промыслашка сийлен буровой мастерала хоржар из, шаьх боацаш дарбо дайта веза путевка хьожийтр цунна, Нохч - ГІалгІайчен городий майдаша, урташ, учрежденеш, колхозаш, совхозаш предприятеш лелаю Ленина сийдела цІи...

В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача денощка Нохч-ГІалгІай книжни издательства кепа а теза арахийцад «Москва, Кремль, Лениноа» яхача документийн материалийн сборник.

Тахан оаха кепатех царех цхьадола документаш. Хетаргахьа, уж дашха эшош доц. ХІана аьлча цхьа векарий сенна борттайна базиш коммунизм хьалъяра къахьегаши дерриге халкъаш делча вай башпа-дииича советски везаре къамага хьаьвнах В. И. Ленина идеш геннальни хилари цо Кавказе баькийтача Г. К. Орджоникидзен, С. М. Кировен дика гІуллакхаш.

Деникина духьала лоамарой гІоеттарах В. И. Ленинга С. М. Кирова яхьийта телеграмма.

1919 ш. 16 октябрь.

Вай парте Кавказски краевой комитета члена ков. Михоиш хоам бу Кавказерча лоамах, цхьан даьнъе лоаман наьха восстанеш лаьца. Кавказера ерригга общественни уйла тІаерзаь а август бутт боеш Кавказа лоаман халкъаша — дегестанцоше, гІалгІаша, нохчаша, черсаша дІайолаьча восстанена ... Деникина оагІуе хьал а лаьца шоай Доймехка тийша болх баьча а цо бовкача — цхьамнахьара а хьатІада новкъостал доацеш бисача, цхьабакъда Деникина къазача гІулакхаша дегаш чІоагІдаьча,берригана лоаман наха шІонхаштта дІакайтар шоаш контрибуци лург ца хилар, Советска Іаьдала духьал къоасам лоаттабе полкаш лург цо хилар, хІаьта котбали а бов чІоагІо ль ерзанча шантажцен топашцон офицерско-казачьи бандашца лира тІом беш летар уж. Цхьатарра массаьар турпала латаш хилар дог урвоттадаь царна тІехьа гІайтар кхалнех, бараш, боккхий нах, царна тІапаттар фронта, моастагІчоа духьала латача отрядашта эшаш дар тІадакьар санна дола лоархІаме гІулакх, хІанн аьлча топ бе а елла тІом булург мел бола къонахий тІом тІа бар. ТІом булургбоацаш наха кордашца, гоаразица фронте гІом беча бІухошта эшар дІатІекхуьь шоай юрташкара. Шоай къонахали денали дІа а хьокхаш корд-корде котаженаш йоаш моастагІчоа духьала леташ бараш.

* * *

ГІалгІайе нохчийн къамаша Советски Іаьдал тьаьлиецарах В. И. Ленинга, Г. К. Орджоникидзе яхьийта телеграмма.

1920 ш. 6 апрель.

КхоелагІча апреле ерригача нохчий юрташкара хІокхаз викал а волаш и, Гикало город Грозне гулъаьй нохчий съезд. Наьха уйлаш тІаерзаь ер революцена, Советски Іаьдала. Сои нов. Кировен моаршалаш-не дІанзарча гІулакдезн Къилбаседа - Кавказа Советски Іаьдала дохзарехн йолча доклада надийгІа, массала раьза волаш хьехийкадир Нохчийче Советски Іаьдени порядоки оттаэзнгга, хІаьта лаьттан дош сизагІа къоастадар а дийхар цар. Пха сагах латташ ревком хержай, берригаш а нохчий бэ уж. Цуьна тІадожадаьд революцьонни порядок чІоагІъяри лаьттан деша йола проекти материалаш кІира дала-лехьа кийчъелген... Массавар революцена раьза хилар хьа а хьокхеш цІэна байракхашца нахъабаьхнар тхона Назрань язама станце. Ерригаче ГІалгІайчен викалаша Нохчийчен санна, пхе гІалгІачоь латта ревком хоржар. Тхо хилар казамаша бодаьльча йоккхийча СурхотІен Экажкъонгий-Юртен, уж юрташ юкаметтаоттанре фиансон а гІишлон материалашца а новкъостал дензе дыргдоацеш да. Са распоряженех хьадайта ши миллион аршин мануфектуре дІадекъа нерзІ ез тишача, екача кочемаша лелаэна лоаман наьха бараш та.

Лоамароашта вечвица новкъостал дарє В. И. Ленине Г. К. Орджоникидзега яхьийтача телеграмма тІера.

Ростов-на-Дону Кавфронта РВС, Орджоникидзега. Аз винай вьо хьогІ лоамаш накахадга Халкъа Комиссарий Совета гІоъла новкъостала ахча хьашадайта аз лерхІалга дІаэзейта. Цук чотех царна ле 2.200 миллиош кхечиоща...

1920 ш. 15 апрель.

* * *

Телеграмма

В. И. Ленинга Грозненско-Владикавказски ревкомегера.

1920 шера 11 апрель.

Москва. Халкъий Комиссарий Совета председателега Владимир Ильич Ленинга.

Тахан 17 сахьат даьлча промыслайн заводийн дуккхача болхлоша хьа цІераз Москве дІавахийтай мехкдаьтта продукташ яхьаш йоагІа поезд — Грозненски пролетариата совгІат. Хьона из дала вІаштІехьдаларах ше мраз долеш лоархІ Грозненски пролетариато. Хоаш хилалахь, ерригга Росси мехкдаьтта продуктешца Іалашъяра оаха тхоай хьинари низи цкоберг ца хилар.

Даькъала хийла Советски Росси! Коммунистически моаршалца Грозненско-Владикавказски ревком.

* * *

«Азербайджана, Грузе, Армене, Дагестана, Горски республика новкъосташка коммунисташка В. И. Ленина дахьийта письма.

Дег тІера даькъала юац аз Кавказа советски республикеш, со дог тийша вэ царна юкъерча айккхача союзо юкъерча буржуази йолче тана ца ейна хІаьта буржуазни строе хила йишйоаца къомах образец хьаерг хиларах. Цхьабакъда, Кавказа къаьмий болхлоштеи ахархоштен юкъе къамаи доттагІал, машар хилар лоархІаме дале а, гьанна кхы а чІоагІагІа лоархІамегІа да Советски Іаьдал чІоагІ а дан из дІако дегІадоалвадр, социализмага доалара нииз из хиларах тарра.

Хьалхашка латте дензар хеза да, цхьабакъда кхоачашдуургдолаш да. Из толамца кхоачашдара эттара чІоагІагІа лоархІам болаш да Закавказье коммунисташта шоай тайпара дола хьалеш дезар, РСФСР хьалехи гІулакхехи эргашдоле шоай а шоай республикий а хьалаш дайза а дейза тІа таккхиена капировил а йишйоацилга цар кхетадар, чІоагІа уйла а еш конкретни хьалешка хьежиа из хуеца езилга кхетамаш...

...Духхьашка денз теше нахьна дез веорзай хьалаш, дІадоладе деза электрификации хий диллари доккхий балхаш. Хиш деккар эттара чІоагІагІа эш, хІаьта край эргаеккхара эттара духхагІа де дезар а да из, цо къонъергьа край, дІадоаккхаргда хьалха хиннар, чІоагІдергда социализмага доалар.

...ЦІаьхха а моаршал а дейташ Кавказа советски республикай болхлоша, акфоцце телекаш дакар лов соив.

ЛЕНИН.

Москва, 1921 ш. 14 апрель.

Горски Автономни Советски Социалистически республика Советий учредительни съезда В. И. Ленинга яхьийта телеграмма

1921 ш. 16 апрель.

Москва, Совнаркома ВЦИК председателега, новкъостага Ленинга.

ГАССР Советий учредительни съезда ше болх дІаболабаьча хьалхарча дийнахьа а хьога моаршал даларца даькъала юац Советски Росси пролетариата ахархойи, кортамукъале а дьинча мукъаьлинача новкъарой Нохчийче, ГІалгІайче, ХІирий, Дигори, ГІаьбартой, Балкарой, Карачай цІерах. Уж исторически дийнаь маллабоален дукха миллионаш болцаш йола империализм кхы юкка меттаоттаргйоацаш эшевр ахача духхьала цаІ мара йоацена уйла дег уреттадеш, вай деккарийла да дерригача дунен тІа советски республикаш цхьа дезаш а шина вІашегІихета.

Шетта кортамукъале йихар духьа оаха, лоамароша, дув бу Росси котало йоаннаш йоагІача пролетариатаца цхьана социальни кортамукъале йихар духьа са цІ хьадеш къоасам лоаттабе.

Даькъала хилба дунен революце баьчаки ки. Ленин, Калинин.

Даькъала хийла ,ноахараша йолча Советски республикий сийлахь-йоккха союз.

ЦХЬАНА БАЙРАКХА КІАЛ ЛАТТАШ

ГІалгІаша оал: «Эзар зовар сетт дар войнав эзар воша-юша дар ваьнав».

«Электроинструмент» за вода балха мел волчун эзар воша - юша да. Цул а дукхагІа — 1119. ХІана аьлча заводе болх беш ва 1200 саг, уж берригаш шоайла доттагІал долаш ба.

ГІалгІа Муталиева Роза, хІирий Ассарагов Сеслан, украинец Будыка Владимир, жугте Фельдман Эрист, латышка Коптиева Зельма, эрсе Капицева Наталья, немка Фукс Лидия, нохчо Юшаева Доку, татарин Гизатулин Мубаракша, аварец Джабаров Джамалдин. Тайп - тайпарча къамий традицешца хьалхийна нах... Фуд уж вІашкаувзар?

— Нагахьа санна конвейер тІа эрсе тІехьаюсаш хуле, цунна новкъостал ду гІалгІачо. Нагахьа гІалгІа тІехьаюсе эрсе оарцагІйоал. Иштта новкъостал ду тхох хІаране, из дича даргдац шо оалаш саг вецe а, — йоах слесаря - сборщицас Муталиева Розас, — Иштта я тха оамал. Е кхыча тайпара хила йиш а яц. Тха дагардар цаІ да пхаи кхоачашелга, а доккхийча дешаша аьлча, сийрда кхоане хьалъелга.

—Тамашина хІама де хьона; со эрсе я, сона гонахьа бараш гІалгІай ба аьнна дагадеха дац сона хІанзалца, — аьлар сборщицас Капицева Натальяс. — ГІалгІай мехкарашта я из дагадеха дац аьнна хет сона. Паспорта тІа «къам» яхача графа тІа тайп - тайпара йоазош дойта а, вай дерригаш а цхьан къамаш нах да — советски. ГІалгІай ба со район совета депутаталла лержараш...

— Сога хьаттача шиъ мара доцаш дукха... — йоах Юшаева Докус. —ДикагІа бараш дукхагІа хилийта а ногІа бараш махулле кІезигагІа хилийта хьажа деза вай.

ДоттагІал да-их тхона юкъера дар, аьнна даге а це доханлеладеш дола доттагІал боккъонца дола доттагІал да. Цу тайпара ла из сборочни цехе.

Цудуьва сборщицашта дагадар а цаІ да. Цудуьва «нерда-ча шера фу кхоачаш хилча бакъальха кетар хьона?» аьнна цеховой кенгазито даьча хаттара Муталиева Розас а, Капицева Людас а, Юшаева Докус а, цхьатарра кІаца доц аьнна жоп деннад. Царна дагардар да даьттан тІа машар хилар, нах мраз долаш бахар, царна юкъера доттагІал чІоагІдалар...

ХІирий йоІ гІалгІай зІамигача сагага Гадаборшев Мусайга маьре еннй. Дехне аьнна йиl - хьогІ из кхича къамах волча сагага маьре яхарах. Яьннаиц. Дехне вьаьннаиц украинка йоалаьь Сосланбеков Мухьмад а, Керттордар паспорта тІа йоазув деннг йола графа а йоаиш, саг ше ва. Дина хІама деча сагга хаттац малагІча къамах ва хьо. Цудуьна хургда-их из лаьттан тІа эггара дикагІа вола, эггара чІоагІагІа вийсхо лелаеш волла сег — Владимир Ильич Ленина гІалгІаша, нохчаша, украинцаша, аварцаша, хІираша лоархІеш а.

Иштта хьаьсара а ев я я Владимир Ильича цІи заводан хІара болхлочоа. Из доагІаш а да. ХІана аьлча Ленина деса сердал дерригача халкъашта цхьатарра дІакхоачаш я. Советски Союзе деха халкъаш цхьа дезад беш кхотадаьд цо.

Татарина Гизатулин Мубаракша дийначун стихашца маІан де хьожаргва со:

Деттийтаргдац вай

вошта юкъе

аьла-дита загалаш:

Кхотаденнад цхьан

къовсаме,

Цхьан байракха кІал латташ

Гизатулин Мубаракша — говза литейщик, участка мастер, партийни организаце секретарь.

— ВоккхагІчун сийделгеи хьсапил делген алха гІалгІаша лелаьдаь Іеп Назране, — йоах Мубаракшас. — Татарино аьлча цІаккха а дагадеха дац сона, Нагахь санна шин къамаш болхлочо шоайла гІар йача сага дагадоахац цуп бехьан къамаш тайп - тайпара хилар да аьа. ДоагІар цхьатарра хьадех царгара.

ДоттагІал яхар «Электроинструмент» завода болхлошта абстрактни хІама а доацаш вахара цхьа оагІув я. Нагахь санна эшаш хуле заводе гучабаргва шиа букъа тІехьа тІум а вина эрсий кхелеат хІалхоргйоаккхаргйола шиЙ Дидигов Мухьмад, шийна тІалаттача кхерамга ца хьожаш шиЙ командир — эрсе кІалхаргвоккхаргвола шиЙ Саиралиев Абукар.

Заводской библиотеке чІоагІа хоатташ да Базоркин Идриса «ВІаьшоргий бовдонера» яхе романи Боков Ахьмада «Беке къонгаш» яхе романи. Украиние а латышкас а, жугтечо а немкас а, эрсечо а хІирачо а цхьатарра хиетабеш гаргарен ба романий турпалаш. Тахан саьна массанея а малх хьежийтар духьа цар къовсам лоаттабьчдаь ба уж царна иштта хьисара.

ДоттагІчунга во деча кераха бала бос, дег чу эгІазал бос. Дег чу эгІазал есса дар къовсам лоаттабеча Вьетнама солидарность хилара хетаьча митинге заводерча кагирхоша даь къамаьлаш. Шоай кортамукъале бахьане къувсараша материальни новкъостал де эоаш кийча болга дІахайтар кагийча нахех мехкараш. Митинг хиина массехк ди даьлча ВЛКСМ комитета Вьетнама новкъостала йолча фонде дІадахьийтар дукха ахча.

Дунен дукхача мехкашка дІаухийт «Электроинструмент» заводо хьадаь электросверлилкаш. Уж йиду Кубе, Польше, ОАР-а, Бельге, Вьетнаме, Франце, Монголе, Гвинее, Иране, Греце... Кердача электросверлилкаш болх бе шоаш болабелча французаша а, Іарбаша а, неграша а, монголаша а, грекаша а: «Баркал шоана иштта дика хІама хьаь, Назранера советски доттагІий!» оала хургья.

Г. ГИРИХАНОВ.

Сурта тІа: Назранерa «Электроинструмент» завода сборочни цех.

Н. Кобиашвили сурт.

ХЬАЯЙ ГРОЗНЕ

Советски Іаьдал даьнача шерашка Грознех йоккха индустриальни центр хиина ва Іеш, лоархІаме Іилман центр а хиннай.

Лохекъа оаха кепатох грозненций творчески гІулакхех йола интервьюш.

ТЕЛЕТІАХЬОЖОМ БУРУВ ДЕТТАЧА

Б. ГРАЧЕВ — «Нефтегазпромавтоматика» СПКБ керттера инженер.

Мехкдаьтта промышленноста эшаш йола схемаши автоматически устройствашн хьаеш ба лаьрххІача проектно - конструкторски бюро инженераш. Оаха хьаь дукха хІамаш пачхьалкхена пайда а беш промыслашкеи заводашкеи бола беш й. Уж балха юкъейнхьай вай республике, цул доалол арахьа.

Производствана дикка пайда лу магистральни трубопроводашка гІолла мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи лерагІа дІахийтара тІакьожам оттабаро, а оаха лоаца цІи йоаккхаш йола ТКПП яха система хьальяро. Из хьаьий хроматографе отдела специалисташа. Тха инженераштa дага а еха Грозне опытни заводе хьа в ль аппаратура Урало - Сибирски мехкдаьтта проводни управлене юкъейнхьай. Цига Іалаьмате шийла яле а цо дика болх бу. Управлене даннеех шера ах миллион сом я цуи экономически эффект.

Ер массехк шу да «Старогрознефтан» бурувдеттача шІакхка а ца соцаш ТКБ-1 яха шифр йолча телемеханика болх бу. Эггара хьалха укказа промышлении тохкам бир техически кердачоа, Цига эггара хьалха балхо юкъе а йихьай из. Буровойнта диспетчерски тІахьожам оттабаро тоалир технико - экономически хьокхамаши производствана кулгалдеи. Цига кхы а эргашкха тоайир схема цхьайола узлаш. Цул тІехьагІа бокъонца телетІахьожам оттабир «Малгабекнефтен», «Октябрьнефтен» буровойшта.

Бурувдеттача телемеханика юкъекхухьилга шерра лаьржад мехка кхыча мехкдаьтта районашка а. ХІанз из юкъекхухь Белоруссен Украинен. Тюменерча мехкдаьтта лехараштa цу аппаратура ши комплект кийчъе аьнна заказ даьд тхога. Фу пайда лу телемеханика? 10 буровойта хьожача аппаратура хІара комплекта шера 160 эзар сом пайда бу.

КЕРДА МЕТОДАШИ КОНСТРУКЦЕШИ

Н. ШАНЬГИН — СевКавНИИ директорий заместитель технически Іилмай кандидат.

Іалама ганеса эффективнагІа пайда эцара наькъаш лехаш ба тха института сотрудникаш. Лаьттанцара дукхагІа мехкдаьттий гази яккхара шоай ерриге творчески уйла тІаяхийтай цар. Оаха хьалхьад йоккха эффект луш дола одношарошечни осташ. Советски Союза мехкдаьтта доаллача дуккхача моттигашка чІоагІа тІоввнаш доахадеча пайда эц царех. Уж юкъедахьаро хІанзале а массехк миллион сом экономи яьй.

ЛоархІаме проблема я лакха температураш хулача кІоаргачен тІехкІоаргачен скважинашта цементаж яла. ДикагІа аьттув баьийтар дукха Іилман сотрудникашеи инженерашеи хьаьй лаьрххІа йола шлакопесочни цементаш. Краснодарскии, Ставропольски краяшка, Украине, Къилбаседа Кавказе, Средни Азе скважинашта бурув деттача толаме пайда эц царех.

Йоккха тІехьале йолаш я тІоввнашкара низкъала чакхдоалаш дола мехкдаьтта лакха цаалени йолча газаца хьадаккхара процесс а. Из дуккхача хана деиз тхона а промыслонкашта а дагадоаллаш дар. Мехкдаьтта хьадоаккхара лабораторе сотрудникаша кийчъяь цу процесс хІанз практически тохкам бабчул тІехьагІа Ставропольски края Оаск - Суатски мехкдаьтта доаллача моттиге юкъейнхьай . Цига хьальяьй компрессорни станци. Цуьна эша оборудовани хьаьй «Двигатель революции» яхача Горьковски заводо. ДІадоахача шера кхойттагІча тІоена чу газ чуяхийтаро торо хилийтар кхы тІа а 70 эзар тонн гаргга мехкдаьтта даккха, хІаьта кхаь шера — 200 эзар тонн.

Грозне хьаьйча мехкдаьтта даккхара интенсификаци яра метода географи шерлу. ХІанз института опытагІа Украине Битково яхача мехкдаьтта доаккхача моттиге газ чуахийтара проект оттаньй.

ГРОЗНЕНЦИЙ ПРОЕКТАХ

А. СИДОРШИН — «Гипрогрознефта» технически отдела начальник.

ГрозНИИ Іилман сотрудникашца айхха творчески бувзам я болаш болх бу тха коллективо. Заводаштен технологически установкаштен проекташ уттаеча хана ларде лувш цар тела рекомендацеш, Пайда эц Іилман техникан кергІдаьнача тІехкьарча кердарех.

Тха проектех хьа в ль Ферганскии, Ангарскии, Ново-Горьковски мехкдаьтта чакхдоахача заводашка толаме болх беш я даьтташ хииа цІенду установкаш. Иштта керда мощносташ болх бе йолаялийтай Рязане, Ставрополе, Кременчуге, Грозне.

ХІана мехка тайп - тайпарча моттигашка оаха оттаьча проектех хьаьеш я йоккхий технологически установкаш. Пятилетка чакхйоалача шера болх бе йолаялийта лерхІ уж. Царех я Ангарскера дизельни даьттай карбамидни депарафинизаце установка, Горькера абсорбционни газофракционирующи установка, хІаьта иштта Грознера Центральни газофракционирующи установка.

ХІанз мехкдаьтта чакхдоахен мехкдаьтта химен лоархІамеча кердача объекташта проекташ оттаеш ба института специалисташ. Царех цхьайраш хІанзале хьалъе йолаяьй. Цул совгІа оаха дукха болх бу предприятеш шерьяран царна реконструкци яран тІаберзабаь, Оаха кхоачашду Кременчугера, Мозырера, Саратовера, Павлодарера, Бакура, Грознера лаь заказаш.

Советски мехкдаьтта чакхдоахен мехкдаьтта химически заводаш лакха эффективность йолаш болх бера, цар тІехдика продукци яраехцара де мел эшар де гІерт тха проектировщикаш.

Нохч-ГІалгІайчен лоамашка.

В. Юшаевча сурт.

ЯНДИЕВ Жамалдин.

ТХОНА МАЛХ ХЬАЖИЙТАР

Хьацаро буаш,
Шелало бохьош,
Хала, миска бехаш
Са дай бар.
Цу лоам чу бенна,
Из бала чубенна,
Бой ва хиина,
Уж лелаш бар.
Даар ва доацаш,
Вахар ва доацаш,
Цар аьрга дуне
Іаьржа каша дар.
Кетаргех хьерчаш,
СаІехамо хьесташ,
ГІийла ва доахаш.
Цар цІенеш дар:
«Вай хана ирсий-хьогІ
Ха-заман хинаш?
Вай хана гІоргдий-хьогІ
Іазапе деноги?
Іаьржа каша хила
Мехка комбошта,
Адамий бехк хиаба
Вай моастагІашта», —
Яхаш, лелаш,
Ираз ва доацаш,
Вахарах хьогаш
Уж са дай бар.
Дувен тІа тІоа сагар,
Дувен тІа ди даьлар,
Лоамаш сийрда даьлар,
Из даьр — Ленин вар.
Са дай маьлхе баьлар,
Дегаш лоиза даьлар,
Вахар хувцаделар,
Из даьр — Ленин вар.
Доно малх хьалкхийтар,
БІаргаш сийрда даьлар,
КогагІара гІабаш дийгар,
Из даьр — Ленин вар.

ИНЖЕНЕРАШ ХУРГДА ТХО

Дава а доацаш дера во. Геолого-разведочни факультета студент Кравцов Петр машино лоэзир. Из ца валийта гІертаи моашта моздр дир лераше. Чоалхане операци янул тІехьагІа Петра сихха тоха цІий ишар. Из хайна дукха студенташ цу сахьате цІий доехача станце бахар. Тайп-тайпарча къамех боле, тайп-тайпара да боле уж берриеш а цаІ де вІертар — шоай новкъост кІалхаваккха. ХІанз кхерам дІаваьннаб, кастта шиЙ студенчески коллективе юхевоаІаргва Петр.

Цу масела сог цецвоахкларвац. Цхьабакъда тхьа итт къамах нах болча тха студенчески коллективах доалаш да из хІама.

Института вахар оаш эуй, моллагІа вІулакх деча шоана гуреба тайп-тайпарча къамех боле кагий нахи мехкарийи. Дукха ха йоацаш чакхъяьлар. «В. И. Ленин ваь 100 шу дизарах дола КПСС ЦК Тезисаш» яха теоретически конференци. «В. И. Ленинни мехкдаьтта доаккха промышленности» яха доклад дир студента С. Васильевича, «В. И. Ленина доаккхача машинни индустрех» яхача темах къамаьл дир студенткас Л. Абазовас.

Комсомольски лекторий вІашагІйолла аьнни цкъа студенташка кхайкарал дир комсомола комитета. Массане хьаллаьцар из. ХІанз хадувсІараштa хьалхашка къамаьлаш ду лектораша Осадчий Олега, Касумов Султана, Оганесян Володяс, Чипрели Ларисас, кхычар а. Институте лекцеш йийна ца Іеш, городе къахьегамхошта а лекцеш еш цар.

Дуккха дика гІулакхаш карагІдуал хребожча мехкдаьттахошта. ХІара шера тха институте вІашагІдехк гІишлошка бригадеш. Казахстана целинни лаьттанка халкъа боахама объекташ хьалъеча новкъостал ду цар. ХІаьта кхашка суйрен балхаш дена хана тха ерриге коллектив вай республика районашка комсиш чуэца йода. Массанахьа а цхьа барт болаш къахьега эраша; нохчаша, гІалгІаша, эрмалоша, дагестанцаша, кхычар а.

ХІанз гІишлонни-студенчески отряд вІашагІйоллаш латт институт. Укхаьшки Малгобеке болх беш хургья из. Цига бака барш бараш дукха ба. ДІаязьарий списка тІа ба М. Ибрагимов, Л. Сатуев, М. Дяваев, кхычарнн а. Сона чІоагІа дика хет иззал дуккхача къамех йолча кагирхой коллективе ше делаш йолаш. Укхаза хІаравар дика кхет шиЙ новкъоста дувцачох, цуьна дагарчох. Бартболча цхьан дезале дешаш а дахаш а да тхо.

Т. ГОРЬКОВАЯ,
Грозненски мехкдаьтта института студентка.

КАГИРХОЙ ІИЛМА-ТЕХНИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИ

Салхан КПСС Нохч - ГІалгІай обкома политически просвещене ЦІагІа В. И. Ленин ваь 100 шу дизара четаь студентий вузашта юкъера Іилман - теоретически конференци хилар.

Конференци хьеллаш къамаьл дир КПСС Нохч - ГІалгІай обкома секретара Х. Х. Боков.

Цул тІехьагІа доклаш йир: «Къилбаседа Кавказе Ленински къаман политика чакхъяккхар» яха доклад Грознерча мехкдаьтта института студенткас Н. Зинурьевас, «В. И. Ленин кагирхоех. Кагирхойн хІанзара замена» яха доклад педииститута студента А. Варченков.

Доклаш чакхъяьлча исторически, Іилман коммунизма, философи, экономически секцешта бекъабенна болх бир конференце дакъа лаьцараша.

Семинар болх чакхбаьлча итогаш йир. Общественни Іилмаех Ленински комсомола историхи долча балхий студенчески хьажаре котбаьнараштa совгІаташ делар. Хьалхара моттигаш яьлча мехкадьаттеи педагогически институтий яха студента Советски Союза городашка баха туристически путевкаш елар, хІаьта шоллагІеи кхоалагІеи моттигаш яьхараштa моз бола совгІаташи Сийлен грамоташи елар.

С. ШАДИЕВ.

ВЛКСМ XVI-ча СЪЕЗДА ДЕЛЕГАТЕХ ДУВЦ

ТЕШАМ

Председателя кабинета хьІар тІа юхе дІатІакхьачча юкасоциалистар Кабардино - Балкарски университет хьакха вена Чочаев Мохьмад. «Миштта тІаэцаргба-хьогІ со укхаза?» — уйла йора цо.

— Ер направлени шуга я, — элар Чочаев «Ше байрах» яхача колхоза председателега С. И. Пономарева кхьхьаьт дІа а кхоьвадаьд.

Степан Ивановича шоэза дийшар из. Цаккха кIерзина Чочаев хьаьвар гІийлача дегІара волча эІамигача сага.

— Соцц, новкъост председатель. Йоккха должность вац..., — элар до. — Со хьожа а вар ва вилла болх булургболаш а ва.

— Председатель борд, борзагІа велалвар. Из раьза хилар эІамигача саго аьнначоь.

— МоллагІа болх метаргба их Іа? — юхахьаттар Пономарев хорта а сатибаь. — Из дикка да. Тхона керттера агроном эш. Барт борьба бай. Бсахамга а хьежа, тІаккха байза, хьай пилагех звапеццием а кхежа, тІаккха даьр къоастаргда хьогІ керттера агроном хІуме а Іа хьажарь болх бергба.

Къона специалист раьза хилар. Хано хьахьоккхургдолаш цу карагІдаргда.

ХьалхарЧа денаша деке хьудийна болх бе волаелар Чочаев Мохьмад. Нахаца Іммерза волча цунна дукха ха хилалой. Цо Іурра денх серралца хьоб тІа хулар из.

Цкъабакъда цхьаболча нах Чочаевна дукха тешаш бацар. «Хьалха хиннарш санна колхоза хьашка го а бахьа дІаходаргвац-хьогІ хІара ер?» — хьаш уйла йора нах. Специалиста шоашкора дукха дІадехара раьза бацар цхьаберча. Шийна хьалхашха тІеравелгІ Мохьмада шийн болх бора, из шийх хиннальа дІадаргахьайла дар тІйше а волаш.

ХІаьта а ихьа дов ца даьккхача даланзар, — боккха дукха кхонн керттера агроном.

— Ер дар хиннар:

БІаьсти вьинаар. ХІара да а сахьат а дезза дар. Зэбь сихха макха баьккха вьинаар бригадаша. Цу сахьате гурахьа ялат дІадийнера балхаш дІаболале дезар, хІаьта Чочаев из колхоз а елар. Цхьа ши ди дола цу хона О. Бахтин керте лаьттача бригада кхаьшка хьахар из. Цига макха баккха болабалацар.

— Ишта кхоачаш хІара ялтана и цур? — эгІаз вахала из ца хайта тІерчуьтІ хьаттар Чочаева бригадирага.

— Яьий из доц доацар доаха, — жоп делар нохча.

— Из доцш доацар дац, из хьогІ лоархІаме хІама а кха агроном хьо?

— Ма чІоагІа кхийтар со хьох, — эгІа велар Бахтин. — Сона хьехар де хІама а хьока ва хьо. Макха баккхаллал гурахьа баьхна ялат нийса их нийдилахургдац. Фу специалист ва хьо, цу лаьтта чу хІона кхетий?

Кхай тІарча ставе хилар из къамаьл, цукга ладуэгІаш бар механизаторашъ, кхаш лелалераш. Мохьмада хоьвра керттерча агронома фу арда-хьогІ хьаш наха ладуэгІарга.

— Гурахьа дІадийнача ялташта ахьхи макха баккхаза латтаргда — элар Чочаева. — Из хьахьаьлла дІа яйча дІадийла ялат дола хилар, дукха ялат доацаш латтаргда.

Чочаева шийна шоаш карагІдергдолаш дар, из шийх хиннальа кердача бригадах болаш карагІдаргда.

Ча а цо гІалаташ ше дувцийтарга.

Колхозе аз къамаьл мел даьнo, тракториста Куцерук Михаила, шофера Фалько Владимира а колхозхочо Келоева Тамарас, цар массане а дика дош оалар къонача специалистах Чочаев Мохьмадах. ХІаьта из нийса а доагІаш а да. ХІана аьлча соала колхозо чакхаьнарвьдах хІар доахарабалхни толамца кхоачашдар, керттерча агронома кІезига дакъа доацар.

Дика хара вайл юбилейна шерашка хьахьаьь а. Гурахь дІадаьта культураш дакхаргд, цу класса фошеш дика кийчъяла лаьтта дІатоаллар. Зебь тІа гІоаттар оаха. Дикка кийчо ялх хІаьта а дика хила бІаьстана а, Ха дика латтача хІара дихаш вай ши гІишлон, машийнаш даьр хьаьр тоалар. Цу хьаьр 2 — 3 центнер кхы совгІа даьр. Чочаева дукхагІа совгІаташ да хІоаттоаш.

ХІанз моттигера удобренеш ехкаш лаьтт кхашка.

— Кхаш лелаеча мел дош дола дика хІамаш агрономага доагІаш да, — аьлар сога дукха хІамаш йоаш колхоза партхома секретаря Решенко Иван Васильевича. — Со тІехьа ваьргвац, нагахьа санна Чочаев Мохьмада экзамен дика лаьцай, хІаьта вох производствана дика организатор технологих хиннав аьлча. Тхо долча ше хьоашал болх бу.

ХІанз боккха тешам бенгаь Чочаев Мохьмадах. ВЛКСМ XVI-ча съезда делегаталла хержав из.

Н. ЕМЕЛЬЯНОВ,
Наурски район,
ст. Николаевская.

КОЛХОЗА ВІАШТІАРЪЯЬ ПАРОМ

Кхоза вІаштІаргьъ машинаькъа форда пором хьалхара проект оттае лаьрхІад Горьке. Цу цу оттаргьъ 100 тонни мухь айбаьуш йола лифт, цо пхьа боаншин бакхерин вІашкаш тІа хьиттІгІйовлагьъ хила хьалча. Машинаш тІа йоалаш доккха совгІа ва. Цу пором тІа 260 километр дІахьеча Татарски проливах кхаь а кхаьа Ванинора (материк) — Холмска (Сахалин) боаьча наьхьа дохьургда кема.

(АПН).

«СЕРДАЛО»
3-гІа оагІ. 22 март, 1970 шу.

Сийлахь-боккха Даьймехка тIом... ДIадахад уж бирса шераш. Цхьабакъда, советски, наха дерригa дагадоагIа. Тахан вай дуьццарах мара тIом ца бовзача кагирхоша а, хIаьта ишттa тIема човнаши котaлон гIозалe хIанз а дег чу йолча ветеранашa а — цхьатара дегаш деттaлуш деш турпал къовсамех дола мугIараш. Коммунистически парте тIахьехамах вай мехкарча дерригача къамех бола нах, цаI санна, гIаьттар шоай советски Даьхе лорае, хIаьта бирсача тIем тIа кот а баьдар уж. Вай халкъа морально - политически ахьоагIон бодата тIа кхийтта хIалакхилар фашистски тIема машен. Парте хьалхевальча нердача замаи ккалаша дерригача дуьненна дIагойтар котало ккхара тIехьара боккха лоIам, тамашийна турпалал, коммунизма идеалашта шоаш боарам боацаш мугIахьа хилар. Социалистически Даьхенцарча безамо хьаккоалар турпалаш...

СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА КОТАЛОН 25 ШУ ДИЗАРГА

ДЕНАЛА ЦХЬАН МУГIАРЕ

ДАЬРЖА цIацкъамаш, къегаш бIаргаш дола из аIамига саг дукхача шай йийсархоех тера вар. Цхьабакъда Даьхе ккайха, из лорве тIем тIа вахача, цо хьагойтар тамашийна денал. Нурадилов Ханпаша дIавайзар беррига мехка. МоастагIчох латташ цо ше хIадакъир 920 фашист, шийтта плен воллавир, ворхI пулемет яьккхар.

1942 шера сентябрь бутт болалуш Сталинграда таьна йоачача Бухановская яхача станица районе 220 оалача лакхемашка чIоагIа тIом эттар. Фашисташта карагIдьлар - вурийтталагIчен ткъаь шоллагIчен полкий обороне чубакха, то бе я гIерташ. 12 сентябре Iуйранна гвардe воккхагIа волча сержанта Нурадилов Ханпашас кулгалдеча гIоръкъинача пулеметин алоза дIи боацача цкъан лакхе кIайле йир. ТIа - тIа чIоагIлуш боагIар тIом. Цо хаддаш атакаш йора гитлеровцаша. «Лайн а латта», яхаш команда телар Нурадиловe. ХIама чаккхдаргдоаца пен хиина латтар пулеметчикаш, моастагI юхаветташ. Чудьжар тIема кемаш, цул тIехьагIа, дж кнувкъаш санна, етта йолайир йоккхий топаш. Фашисташ цIаьхха а атаке хьайилхар. Нурадилова «Максимаш» мацгало бу санна. Легадора моастагIчуи мугIараш. Шаьшa а юхатехар атака. ТIаккха Нурадиловна юхе мина нийкхар. Гарг керах чуякхар. Чов дергволаш яр. Оарц тIаккхьачча хана, цIий Iохкаш уллар из. Медсанбате дIаругаш новкъа кхелхар Ханпаша.

Цуя тIеххьара тIом бар цу дийнахь цо баьр. Вежар из, бакъда тIеххьашка валлизар. Легенда хиина дIадахар цуи карагIдьнна гIулакх хьокхам хиина даим дахаргдолаш нахьа дегаш чу дисар.

Донской фронта политуправлене лаьхаIа плакат арахийцар турпалах. Цу тIа бохар: «ТIемахо - турпал. ТIемахо - рыцарь. Из я турпал - пулеметчика гвардe сержанта комсомольца Нурадилов Ханпаший бокъола бола цIи.

Иттазза моастагIчуина легIалъихна из, хIаьта массаза кот а вийнна. Турпала гIулакхаш правительства белгалдьхад ЦIечо Байракха орден, ЦIена Седкъа орден, Советски Союза Турпал яха цIи цуина кларца. Хьажал, тIемахо, турпал куцага, лоаман лаьчига, пулеметчикага Нурадилов Ханпашийга! Нохчий халкъа виIий, Кавказа Турпала денале гIулакхаш хьонеи хьа яовкъо, сташтен хьокхам хиина дIаоттaлла тIем гIа!».

* * *

1943 ШЕРА 9 августе Украина Коммунистически парте Центральни Комитета, республика Лаккхехьарча Совета Президиуми Халкъа Комиссарий Советон ший кхайкарал тIа яздора: «Украина халкъ, гIатта! Къовсаме вай дхьаь дац. Вайна уллуе баьнна боагIа эрсий, белоруссаш, гуржий, эрмалой — Советски Союза дерригача халкъий къонгаш... ТIагIорта моастагIчоа!».

Киевски тIема турпалех цаI вар вай мехкахо Василий Тимофеевич Малиновский. Нохч-ГIалгIай АССР Наурски района Алпатово яхача станице 1920 шера ваьв из. Фашистски гIаьрахоех Даьхе лорае водача хана Грозненски мехкдаьтта института студент вар из.

Атта бацар Киев хьайоаккхаш баь тIом. Днепра тIадолхаш, цу доккхача хих моастагIчуи белаж тIа гIолла тIехдоьла, аьнна, чугIортаро торо хилийтар ЦIеча Эскаро довкъошка лоацача хана моастагIчох Лъардабердехьаре Украина IоцIенъе я, хIаьта ишттa ваттехьарча берда тIа довла а. Цхьабакъда, цо вай салташкара дIабийхар тамашийна низ цIаккха ца ейна турпалали.

Немецки командоване дерхIар Днепра тIа вай бIу соцабе. Малхбузехьарча Европера массеха керда дивизи тIаэзар цига. «Юг» яхача эскарий группина кулгалдеча фельдмаршала Манштейна штабе веняар Фюрер ше.

19 сентябре яхоалагIча гвардейски танкови эскара шоаш лелача йоккхийча топий батарея командира технически даькъе вола гIонча лейтенант Малиновский Василий Тимофеевич гIулакх деш вола артиллерийски полк Днепра тIакхача тIом бе йолаелар. Малиновске йоккхийча топаша ца хаддаш дов дора моастагIчуи позицешта. Массеха де даьлча цун батарея Лютеж яхача горада районерча кердача плацдарме хьожайир. Из лоархIамта диллача шоллагIа плацдарм яр. Сатем бийна бийса яр чухьелха кийчлуш хиннар.

Малиновске чIоагIа кийчйора ший йоккхий топаш, Iуррехьа йолайир наступлени. Фастовна тIакха езаш яр артиллерийски полк. Цу тIем тIа Малиновске хьагойтар доккха денал, чоалхачча хьалашка нийса решени тIаэца хоши вола командир ше велга. Города тIаккхача боахкача хана цхьан установка командир вийча, из ше тIахайра цун машена. Города йистерча моастагIчуи зенитни йоккхийча топашта атака йир цо, хIаьта царех кхоь йоха а йир. Цхьа ха яьлча Малиновский тIехьаваьлар фашистски автомашинай колоннана. Духхьал хьежаваь етташ бархI машен хIалакйир цо. Фастовски тIом котaлоаце чаккхбаьнначул тIехьагIа, гучадаьлар: Малиновске ший йоккхача топаца моастагIчуна ше эзар тарга сплрид теха хилар.

Украина мукъайоаккхаш турпал тIом барах вай мехкахочоа Василий Тимофеевич Малиновскена Советски Союза Турпал яха цIи елар.

* * *

ХЬАННА бовзац Дмитрий Николаевича Медведева отрядацара гIорбаьнна партизанаш? ЧIоагIа дог тохалуш дайцад вай царех Д. Н. Медведева яздаьча «Денал дараш», «Из хиннад Ровнона юкъе» яхача книжкаш тIа. Цу гIоръаьннача отряда юкъа хиннар гIалгIа Цороев Iаддал. Цун тIема новкъосташа Володи оалаш хиннад цох. Из цIи йоахаш вуи из Медведева ший книжкаш тIа я.

...ЦаI шоллагIчуи тIехьа бийсай болдон чу кхоссабелар парашютисташ. Мух чо, лаьттангахьа чубелхар уж. Бийса унзара хетар. Ший новкъостий бIаргагIшар Iаддалийн. Досдеттадора. Фуд-хьоргI хIана цу хIала? Аьттув баргба а кIийлен тIа кхоачаргда? Хьалха яха группа фашисташ лаца ма лаьцайий. Юххера а лаьттах ког кхийтар. ЧIоагIа са Iуддаш дIайолх хьалхара минуташ.

ТIаккха белгалъьяьча моттиге вIашагIбеттабала болабелар Цороева группацара новкъостий. Брежнев Николай, Наркович Петр, Саркисян Михаил, лор Цесаревский Альберт — беррагаш а болаш ба. Аьттув! Из дар Черниговнен Овручан юкъе уллача Толстый Лес яхача станицена юхе. Ишттa дIадоладелар Медведева отряд вIашагIйоллача районе хьалхара балхаш. Дукха ха яллале цига баьхкар комиссар Стехов Сергей Тимофеевич, хIаьта цуща Медведев Дмитрий Николаевич ше а. 1942 шера август бетта отряде кхаьчар Кузнецов Николай Иванович.

Цороев Iаддал еррига отряда дукха везаш вар. ТIахьаьнна, новкъосташта тIера, даьим дог гIоалаьнна вар из. Луначарске цIенагIча театральни искусства Пачхахьалкхен института студент ше хилларах тарра, пуьна дика хоара стихаш еша. Боккхача безамца ладувгIар цунга новкъосташа мукъача хана цо уж ешача.

Цкъа Медведева тIаьнийхар массехи разведчик. Из вола бар: отряда командира разведкана вола заместитель Лукин Александр, комиссар Стехов Сергей. Задани луш Медведев ше вар: «Чабельски хуторашка бандеровций, бульбовций, мельниковций бандаш фашистанца вIашагIкхета кийчлуш я, аьнна, хоам кхаьчаб. Цига уж гIерт вай тIема группаех шоашта хоар фашисташка дIаала. ХIалакбе беза фашисташ а цар лаьй а».

Лаьцача кIийлeнна кулгалдеш Цороев вар. Аьттув баргболча моттигашка багIар разведчикаш. Делкъел тIехьагIа духхьал цхьа гоарa баьри — бандеровец мара ваьнзар хуторе. Хетаргахье, уж чIоагIа лоралуш бар. Дукха ха яллале кхаьлар немецки эсараш. ЧIоагIа гIадбаха вIашагIкхийтар уж. Цхьабакъда, хьамаьл дIаьхдаланзар; сиха атака йир разведчикаша. Хиннар фуд ха кхензар фашистий. Боабьрашта чу а хьежа герз хьадера, хIаьта дийна бисараш плен боалабир. Цхьан немецки эсаргара Цороева гестаповски жетон яьккхар. Цхьан оагIорахьа цу тIа яр герб—лаьрзиа свастикен, хIаьта шоалагIча оагIорахьа яздандар: «КъайлагIара пачхахьалкхен полици № 4885». Ер Николайна нагахьа ма мег, — аьлар Iаддала.

Хоаш долча тайпара, тIехьагIа яла а цьнар из гестаповски жетон Кузнецовна чIоагIа нахьа.

Цу тайпара операцеш дукха кхоачашъяьй Цороев Iаддала. Цуина дукказа човаш яьй, чIоагIа хала операци лайнай, Цхьабакъда котало яккхаьца хийтав.

Даьхе бийван карагIдаьннача тIема гIулахех Цороев Iаддалийна еннай ЦIеча Байракха орден, ЦIена Седкъа цIи орден, хIаьта шиттa «Даьй-мехка тIема I степена партизана», «Москва лоаварах», «Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тIем тIа Германел котдоаларах» йола медалаш.

А. МЯКИЕВ.

ВОША ВОАЦА ВОША — ТКЪАМ БОАЦА ЛАЬЧА

Цкъа цхьан новкъоста дийцар из сай белхах, толамех, дегIерзIечох. Дика ма а дийтIа, тIаккха жол делар цо:

— Хьа белхех, Гелани, со хьалла мара кхетац, бакъда, хьо дика дIатарвеннилга-м хов сона. Ахча а дика эц Iа, хьа сий ду...

«ДIатарвеннава». Аз цу хана дукха ловркIам бензар цу дешa, цхьабакъда, дукха аз Iоацаш юха дега е деха уйла йир аз цун. ХIамнигага баьннарий дош да из. Из кийцай» яхача деша меттал цхьаболчар оалеш дота къаьккхийн яхар санна хет сона из.

Цу къемальцаца цхьаькха а дега дехар. Аз коллектива, белхецера новкъастий хьовбича со новкъосто дош ца хетташ аниар: хIаражана ший бале мара дагабаллец. Цох оаха дукха кийсар. Сона кетачох. аз вьяхечох тийшар из. ФуннагIа деле е, из ше хIанз коллективе ва, болх бу, доттагIаш тессад, раьза ва.

Сийлахь - доккха дош да из — ДоттагIаш яар! Со дукха вIаьхий йолачча биографе, хьалхарча мохьага латт из. Тхо вIашеи дайзар, хIаьта кхьенаштей а даьлар-со флоте гIулакх деш волча хана. Матрос волаш дIаволаванна старшина волаш чаккдаьлар со цига.

Баьдар ерга аз, матроса форме хьагIайнйхча цIаьхха кIезнига вахар со. Тха подразделене доацеш цьанкка къам дацар! Эрсий украинцаш, белоруссаш, узбекаш, таджикаш, якуташ, татараш... Нохчех со цаI мар вацар. Аттe-м хургдец сона аьнне хийтар сона, хIана аьлча хIаражо ши-ший оамалаш, уйлаш, Iаьдалаш ма дий. Со гIалат аьнна хиннавар. Из мукъагIа моачказ хиннабар. Хьо малeв а миччаре венав а къоадеш саг вацар. Къовстам беш цаI дар: хьо дика ва е со ва.

Ма чIоагIа хьалповцар цхьанне шоллагIвар, ма чIоагIа новкъостал дора доттагIа! Вежарий а хьагаргбар цох. Цкъа форд хьийра, таогIаш ийлора 11 баллега кхоачаш, оарцагIа даьлар тхо. Фуд еп! Ниатксъе мара ваьте поаттилуш бац тха бераш! Новкъосташта гIо де оарцагIа водача сона уллув вар эрса — 1-ча статья старшина Гречихин, украинац — главстаршина Юшко, белорус — 1-ча статья старшина Бигус, таджик — матрос Кудвве, къейраш а. Ишттa массане а вошабир Iалама иза.

Бицлургбац тха командираш. Къаьстта вицлац КПСС мугIарашка вака сона рекомендаци елла цхьоалагIча ранга капитан Музафаров, капитан-лейтенант Коробов, мичман Исаев.

Флоте тешама доттагIа вар са — городе Курганера Арефьев Валодя. ВIаши къаьстар тхо, из сол хьалкагIа флоте гIулакх дар ваьнна цIаьхвар. Оаха вIаши къаьхташ кеузьийтар, хIанз а хаду гергара долаш санна.

Фу дерга «гражданке»! Цхьанкка гоазал мичай... «Красный молот» завода вахар со. Кадрей отделе безамo тIаийцар. чугунно - литейни цеха белха къожавир. Цун начальника В. И. Писченско а дика тIаийцар со.

Обрубщикал гIо, — хьехар дир цо. — Ниe болаш ма вий хьо, болх бича гургда вайна дIахо де дезар.

Обрубщик яар фуд хецар сона, цудуьхьа кIезиг-дукха шек волаш а вар со. Дувцийга доацлаш чIоагIа тота доаллар цеха, дом латтар.

Цкъарчоа дукха човпхана бац аьнна хетаду обрубщика болх. Пневматически гонак ост в делла оатхалегIа сов мел доаллар хьадекиха мара дезац. Из цIаьхха хьежача мара хетац. Болх бе воалевелар со, чура хьанйкха ост кхо метр дIадекар. Из юха дIа я делла цIаьна хьежар, ост оагIор даьлар. Новкъостал дора Ботин Иван Александровича. ЧIоагIа дика саг ва из, ше мукъа воацаше а сона а гIо дора.

Сона новкъостал де волавелар Дашаев Шамхан а. Дукха хьехар дора мастера Анпилогов Владимир Филипповича а. Массанена баркал царна.

КIаьдевча хьатIебаьхне хоза дош оалар. ХIама дергдец, ишттa хала хул юкъанца, дIаIемача еттагIа хургдa. Ишттa кIезиг-кIезиг йовзаш Iомайир белха кхьайленаш. Ишттa чIоагIбелар новкъостащцара, коллективацара барт.

Бакъда дагахьа цкъа уйла яр: къиччахьа балха гIолга. Ишттa дIаухар беттaш, шераш, баьдд, из уйла цIайоалаш яцар. ДIаваха аьнна цкъа зазелани а елар. Из сика юха хьанийцар аз. Бошмaльдар ваьча, дIаIемавар со цехерча мехаца, дезалех санна мара церцара къаста безам багIацар. Сона уллув ва Гутикулов Заур — Черсашкара эIамига саг, Шубладзе Бектинг — ГуржагIех ваI, Кулагин Виктор — хьалла хиина моряк, кIанз мастер, цехкома председатель, цIена дог-уйла йола воккхагIвола мастер Исаев Андрей. ХIаьта цеха начальник Писченский Владимир Иосифович! Дикача капитана матросаш гIоаттaбеш санна цо гIоаттаду тхо — болхлой. А, сона могаргдац уж санна болча накацера къаста.

ХIанз массанк дош сай балхах, толамех, де нерхIечох. Владимир Ильич Ленин ваь бIаь шу дузача юбилея сийна доккхагIа дола деккар тIаийцад аз. Соаьк вийна коммунистически къахьегама ударника цIи. Сай пятилетка кхаь шеран аз шерам кхоачашъяьй. Ца вуеш бисебац са болх, сона дуниваза поощренеш яьй зональни выставка дехьийта зуммин сурт диллад са.

Доккхал дар дукха хьдац аз цок, аз хаду цок тха цехерча башха - диначa мела вахаре сай моттиг къелаца а саг хила а сайна новкъостел даьндаь. Цар новкъостал дарех IомаеннaгIа сменагIа шишше норма кхоачашъе. 22 апрель хьатIахзовчаш 1971 шера задани кхоачашъергa дог доахаш ва со.

ТIеххьардар. Цеха начальника бегаш беш а кадрей са заместитель ва хьо оал сога. Обрубни отделене аз массанк саг хьовлаваьхдавь оал цо ишттa. Ахмедов Абдусалман, Хашуев Зелимхан, дан воIи Ахмадовгlар ХIароил Султан — уж беррагаш а са рекомендацеях балхе хьаьйцаб. Са «беррагача кандидаташа» дика болх бу, хIаьта Ахмедов Абдусалмана 7 ноябре Сийлен грамотен премии елар.

ХIаьта Абдусалмана а кхычар а доаза толамаш дукхача къамех йолча тха коллектива, цкъа бертбола чугунно - литейни цеха дезала карагIдаьнна гIуланк да.

Дег тIара баркал як аз шоана, са хьамсара доттагIий!

Гелани НАСУРХАНОВ,
«Красный молот» завода обрубщик, коммунистически къахьегама ударник.

ОСМИЕВ Хьамзат.

ЛЕНИН

Ленин! Малаз лаьттан
 бугь тIа
Цунна кийсвь оттаве?
Алхаз из цаI кхоачамбеций
Даьхе сийлахь лоаттае?

Ильич — из да йийса
 къулба,
Халкъо пуиде боах ший хог.
Халкъ да дуне гIоза
 лоаттор,
Ильич — из да халкъа дог.

Вайна гуш дов лакха
 ловнаш
Хано, заманo дIа ма лоI.
Еа Даьхе, цIаккха
 леогвац
Iа дуненна вения воI.

Малх хьежаргба масса
 хана,
Ахам дайн лаьттаргла.
Ильич, цхьанкка доазув
 доацаш,
Дунен кераха лаьттаргва.

[illegible]

РОССИ

Сийлахь-воккха
Ленин вина Росси
Советски Союзаи дог,
Цун жимка чIагIо,
Лоаллиe, куралла.
Дукхача шерашкахь
 Пачхахьан заманахь
Вождеш, Iазапеш
 Хилларш
ПаргIатбаьккха Росси.
Революци хаьнийний,
 Дакарни эрхоиний
Деза дукь,
Хьайн белаш тIехь латтош
 Октябран мукь
Цхьанне а дIа ца луш,
Сха йогIу Росси.
Украинцашна,
 узбекашна,
Белоруссашна,
 киргизашна,
Советски Союзан,
Дерриге а къаьмнашна,
Воккхах волу,
Ваша хилла,
Церан вахар тодеш,
Барт чIагIбеш
 Лаьтта Росси.
Декъала хила хьо,
 Тхан хьоме
Еа, йоккха
 Советски Росси!

БОКЪОНЦА ВОЛА ИСКУССТВА ВИКАЛ

Халхар деча хана сеттача дегIа маьженашца лома бирсал, эзаь боча теркар, хиш тIоадал хьахьоккха хоаш халхархой хинниб ширача Греци Римеи, хIаьта публикана дукхаезаш хиннача Мемфиса кхьметтел Пифагора хьехам а гойташ хинниб маьжений оамалагIа.

РСФСР, Киргизски ССР, Къилбаседа Кавказерча еррига автономни республикий халкъа артиста Эсамбаев Махьмуда кхы а доккхагIа хIана карагIдьннад — цо ший нохч-гIалгIай, таджикски, испански, бразильски, индийски, негритянски, монгольски, кхыча тамашийнача халхаршца новкъостал ду дерригa халкъаш доттагIал, вошал долаш, цхьоагIо йолаш дахара, сийлахь - йоккхача лерхIачун, дуьхьа денадера гIулакхаш карагIдувлара.

Хьамсарча Ленински парте, социалистически Даьхено кхьяле санна йоакхо вьй талант йолаш вола Йоккхача АтагIерча нохчий хIьынко ший сакхетам лаккбаран шийна хоир ма дарра хьаькокхарвн Вай мехка меттел, Америке а, Германски Демократически Республике а, Франце а, Чехословаке а, Инде а — дерригача дунен тIа гIолла дIайоаржаю Эсамбаева къахьегача сита хозал, турпалчен къахьегам дукхабезачен сагацара базам.

Цу ший тайпарча антерах — халхарчох лаьцa цаI Москвеи цаI Бакуи ши фильм даьккхад: «Халхара дунен чу», «Со халха варгва». Цо дакъа лаьцад доазаш дола «ГIургIажий Iам» яха фильм - балет оттадеча а.

Эсамбаев Махьмуд — вай республика Лаккхехьарча Совета депутат, дукхача Дунен халкъашта юкъерчен Еррисоюзни конкурсий лауреат.

Нохч - ГIалгIайчен искусства аьзза вола викал хIанз, массаза а санна, наькъа ваьнна, гастролешка вaха ва. Тахан из хестаеш тIоараш детт Украина. Эсамбаев, беррагача мехка къахьегамхой а санна, къахьегама вахто латт Ленински юбилейна кийчо ена хиш. Вай мехка а доазол дехьа а кхо бIаь соагIа концерт гойтарда цо. «Дунен халкъий халараш» яхача программана юкъейоагIа зрителашта дукхагIа езаенна халхарий новеллаш.

Р. РУСЛАНОВ.

СУРТА ТIА: Эсамбаев Махьмуд дешархошта юкъе.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

Русланах гонщик хиннав

...Цкъа тренировкера цIабоагIаш бар динамовски велогонщикаш. Дукха сиха багIацар уж. Старопромысловски шоссе царех хьаккийтар хьатаро бог боле кIаьнк. Ер фуд са хIанз? Спортсменашца сихагIа хьахкар велосипедаш.

Цхьабакъда цох дIама хиланзар. КIаьнк тIехьашка вааргволаш вар, нарна нийсса воагIар из.

Централни улица тIа хьатIакхоачаше а юхасайнар спортсменаш. Царца юхасенар кIаьнк а.

— Мь тIах аьнна ва хьо, — елаелар разрядник йола Дудникова Людмила. — Iа фу де хой хьона. тха секце вола, велогонщик хила мег-хьогI.

«Динамо» стадионе вера Султыгов Руслан. Ши шу а дalалехь спортсмен-разрядник хиина а ца Iеш, спорте мастера норма а кхоачашйир цо. ХIанзарчоа из цIи еиаиа цунна — цун хIанз а баьрайтта шу даьннадац.

Грознерча № 54 йолча юкъерча школе иттлагIча классе дешаш ва Руслан. Школа дикагIболча спортсмений сурташ тIадолча стенде хьалтеха дол цун сурт. Велоспорт йийса ца Iеш, цунна дукхаезаe ейга атлетика а. Кхо эзар метр удача а дика хьоккимаш гойтад цо.

Школа чаккхььеккхачул тIехьагIа Нохч - ГIалгIай педагогически институте физвоспитане факультете деша ваха уйла йолаш ва Султыгов.

ХIанз тоеица дика да цун вахаре. Цхьабакъда дерригa я хувшадала йиш йолаш дар дукха ха йоацаш.

...Цкъа гIайгIане волаш веносекне вера Руслан.

— Ишттa хIанаp хьо? — хьаттар цунга РСФСР заслуженни тренера Ковтунов Игорь Григорьевича.

— Тха дезал Карабулаке баха дIабоалх. Сона секци йита мегаш...

Цхьан минотe уйла е из тренера аьлар:

— Волле, шунига гIоргда вай...

СултыгоагIар боккха дезал дIабаха кийчо еш бар.

— Iалаудин, Русланах хьона дагавала венав со, — аьлар Ковтунова. — Дешара шу юкъе кхаьчача хана цхьанкха дича а кхыча школе деша вахийта йиш яц из. Цул соагIа, кхьтIадоагIача шера педагогически институте деша вала везаш ва Руслан. Их Грозне витa веза.

Тренера дийнар цIаьхха дIатIоаршазво дас. Къоастаде деяаш оар дукха а шендаштта дешаш.

Ший воI хьанийхар Iалаудинна.

— Руслан, хьо Грозне вус. Дагаккаьлахьа, тренер Игорь Григорьевич хьа шоллагIa да ва хьона. Цо якар делахь. Дика дешлахь.

ХIанз «Динамо» стадиона общежите вах Руслан. ший школе дешаш ва. тренировкашка ух. Общежите цунна цхьан кIагIа бахаш бола кIалтохаргах лаьаш бола спорта мастер Карасеуо Георгий разрядник Фролов Володи цун доттагIий ба. Деша Руслана новкъостал ду цар. Пединститута студента Г. Карасеува геометрически задачаш де новкъостал ду цунна.

Руслана мишта деш хьежаш каст-каста школе хул И. Г. Ковтунов. ЗIамигача сага эшшам дола новкъостал де кийча ба школа кулгалхой, педагогаш.

Къона гонщикаш — нефтяной техникумен нефтяной институтен студенташ Захаров Геннадий, Сысоев Владимир а ба Руслана доттагIий. Оалаш ма хиллара, хиил мара къоасталург бац уж.

Укх деношка ший новкъостацца цхьана «Динамо» общества Российски первенствага кийчлуш ва Султыгов.

Нийса никъ ба Руслана лаьар.

Ю. ЛАДОНИЦКИЙ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КЪАХЬЕГАМИ КАПИТАЛИ

18 марта ерритача Австралe 24 сахьата къаман забастовка кхайкаьй 40 эзар гаргга болча болхлоча — гIишлошьерий профсоюзий членаша. Йоккха гIа йолча городашка Сиднеи Мельбурнеи дерриги гIишлошьяра балхаш сацийтад. Забастовка ераша дIадех мехка хIамай маьхаш гIа-гIа дукхагIа IотIалетталуш хилариа дуьзалееииа алапеш лаккдега.

Иззаморг дIадех морски къаман профсоюза (АФТ—КПП) юкъе боагIача ньюйоркски буксирий 6 эзар болхлоно а Таррасерча (Испани) «АЕГ Иберика» предприятерча болхлочо а.

Укх тIеккьарча хана къахьегамхоша шоай бокъонаш бахьан долаш лоаттабу къовсам чIоагIбаларо ахьдолча хIамашта цирна ка ца елча ца болхлоча кхоачаю правительствои предпринимателаши.

Котaлонца чаккхьаьлар американски капитало тIахьожам лоаттабеча «Морас» яхача сальвадорски тхьмичий фирма болхлоша шин кIиранна яь забастовка. Администраторша - американашa коллективни договораш дохадаpa дукхьала протест еш а къахьегамах боагIача тайпара мах тежа дIадехаш а бар забастовка еш хиннараш. Болхлоша къахдача котaлон мехка профсоюзии болама кхз гIа-гIа дукхагIа дегIаухаш хилара болча тешала санна мах бу моттигарча пресса.

Цхьабакъда, массаза а бац предпринимателаш ка луш.

ХIаьта а, аьнна хIамах ца къахкаш, шоай бокъонаш бахьан доли дIахо а къовсам лоаттабу къахьегамхоша.

(ТАСС).

НАЦИСТСКИ «ЛОРА» ЗУЛАМАШ

БОНН, 19 март. (ТАСС). Дуьне шоллагIа тIом чаккхбаьннача тIехьагIа 25 шу даьлча цхьаькха а уьзарс корта хьабийлаб гитлеризмо цIий мехкадеш даьча зуламий книжкана юкъе. Бухенвальд, Освенцим, Графенэя, Зоннештейн яхача концлагерашка хьийзa хьалха хиина нацистски «лор» Хорст Шуман бехке ваьв цо «КазагагIа вийвавле аз» 15300 тутмакх вийна хиларах.

«Лора» цIерагIа хьулавенна дийннача цу цIиймерго ше боабь дукхагIа бола нах «дIабьхаб» Гитлера чIоагIлъяь хиннача «психически вIашатIехьа боацача нахьа» садаккхара программага хьежжа. Цу бахьанагIа Iальмате дукха шоай политически вротникаш боабаьб гитлеровцаша.

Шумана чоккъарчал доццаш кулгал а деш Графенэя Зоннештейни яхача Iовжаза аьгерашка 1940—1941 шерашка 14300 соагIа саг вийнав. Цул соагIа, 1941 шера яьхи нацистски палачо Бухенвальдерeи Освенцимереи Зоннештейн яхача концлагере дIа а аьга ейна дIавакккхар дукхьа хьахержав лийна боахкача нахах болх булургбоацаш вола 700 соагIа саг.

Бехке веча заключенеца юкъе лархIац 1942 шерагара 1944 шерага кхаччалца йолча хана Освенцим яхача концлагере Шумана даь зуламаш, Цига яь цо зуламе кхсперименташ».

Нацистски цIиймерга дешах йола судебни процесс 1970 шу чаккхдоалаш е 1971 шу долалуча юххье мара дIайолалургьяц, лора диплом йолаш вола цIиймерг лацара ордер 1947 шерре дена дIевнийоллапехьа а. 1950 шера ФРГ-ера Африке ваха, дукха шераш цига даьха вола зуламхо хьалаха мегадац Малхбузенгермански судебни органашта.

ГIУЛАКХАШ ЦХЬАИ БАРТАГIА ЧАККХДАХАРА

ПАРИЖ, 19 март. (ТАСС). Кантональни хоржамий шоллагIча тура результаташе баккъю хьалхарчуь итогаш: цар хьахьоех, генеральни советашка керда 14 моттиг яьккха бола коммунисташ къахьегамхой хьашташ эггара чIоагIагIа хьалоацараш хилар, цар къьгга хьелл дерригача демократически низий союз хьара наькъаца социализмага вугаргволча наькъа перспектива, яэду тахан «Юманите» яхача газета тIа цун керттерча редактора Рене Андрие.

Нагахь санна хоржамаш мажоритарни системагIа хиннадаларе, белгалдовккх статьяй автора, генеральни советашка 380 моттиг кхаьча хургьяр компартега хIанзарча 143 моттига меттел.

ШоллагIча туре дукхагIа йолча кантонашка юха а шоай гIулакхаш цхьаи бартагIа чаккхдоахаш дар аьрдехьара визаш.

Тахан хургда

22 МАРТА

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 12.00. Берий клуба занятии «Дикадар фуд, вовзар а фуд» яхача темах берий утренник. Тематически кинофильмаш а хьовхаргда. 9.00. Городенча миколай дешархой художественни самодеятельноста концерт. 13.00. Болх беш я культура университет. Педагогически знаний факультет.

Хлебокомбината клуб. 16.00. Киноленинианa. «Ленин — Польше» яха кинофильм хьовхаргда.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 11.00. «Интернациональни доттагIала» клуб кургья болх беш. «Фу хов хьона СССР-ен халкъа демократе мехкашкарчен пионерски организацех?» яха викторина хургья. 14.00. «Ленин» яха вокально - литературни композици.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец. 18.00. «Къа а ца луш бIаь шерага кхачалца дахаргда вай» яха устни журнал.

Химиков культура ЦIа. 10.00. Волейболах, баскетболах, футболах ловзача къонача командай спортивни яьхаш. 12.00. «Берий книжке цIей» яха берий утренник.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 17.00. «Халкъа доттагIий» яха документальни кинофильм хьовхаргда. 19.00. Кагирхой бIаьстанаре бал. Инструментальни ансамбла концерт.

КИМ цIерагIара клуб. 14.00. «Фу дувцаргда аз Ильича вай края, республиках, городах?» яха беращта лаьрхIа конференци.

ХАОТТАМ

Тахани кхоанен моржаш 4 йолаш, юкъ - юкъа сиха а екхаш, лоадама йоачан а йоацаш, лостамаш хувцаш гIийло, мух а хьеккаш ха хила а фегара температура бийсашка 3 градус йIовхалгара 2 градус шелалга кхоачаш деношка 4—9 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

«Сердало» газета редактор
М. ЛЬЯНОВ,
«Грозненский рабочий» газета редактор
В. К. БАЛЯСНИКОВ,
«Ленинан некъ» газета редактор
Х. А. МЕХТИЕВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный; Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-90; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарех, культуран, промышленностех отделий — 3-42-30; Юрта бовхамийн письмойн отделий — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-90; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография издательства «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ04127. Заказ № 1729.